

ברוך השם

תשורה

משמחת הנישואין
של
דוד אליהו משה וחי'
מושקא שי'
אסטער

יום הבהיר יו"ד שבט ה'תשפ"ג – שנת הקהל

פתח דבר

אנו מודים להשי"ת על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו, החתן התמים **דוד אלי משה שי** עב"ג הכלה המוהללה מרת **חי מושקא תחי**, ביום הרביעי עשרה ימים לחודש שבט, שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלוש לבריאה.

התודה והברכה מובעת בזה לכל קרובינו וידידינו, על שהואילו לבוא מקרוב ומרחוק לשמוח אתנו יחדיו ביום שמחת לבבנו, ולברך את החתן והכלה יחיו ואותנו כולנו בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

בתור הבעת תודה לבבית והוקרה לכל הנוטלים חלק בשמחתנו, מוגשת בזה תשורה מיוחדת – מיוסד על הנהגתו כל כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ שחילק 'תשורה' בחתונת כ"ק אדמו"ר נשי"ד, הכוללת ב' חלקים: בחלק הראשון נלקטו אגרות קודש מאת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ וכ"ק אדמו"ר נשי"ד אל משפחת החתן ומשפחת הכלה, ובחלק השני הובא סקירה על חייו של הרב צבי מאיר ליוואי, א' מהרבנים הגדולים בארה"ב לפני למעלה ממאה שנה, ובסוף ימיו הי' רב בטאראנטא קנדה – מלווה במסמכים המקוריים המתפרסמים כאן לראשונה, ורקע קצר למאורעות. הא-ל הטוב הוא יתברך, יברך את כבודו ואת אנשי ביתו יחיו בתוך כלל אחב"י, בברכת מאליפות מנפש עד בשר, ובברכה העיקרית, ברכת הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו תיכף ומיד ממש.

משפחת טווערסקי

שיקאגא, אילינוי

משפחת אסטער

טאראנטא, קנדה

שער מכתבים

מכתבים מכ"ק אדמו"ר וכ"ק
אדמו"ר מוהרי"צ
לזקני החתן והכלה

מכתב כ"ק אדמו"ר נשי"ד אל סב החתן

הרב ארלי יהודה שי' אסטער

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
77 Eastern Parkway
Brooklyn 13 N. Y.
HYacinth 3-8260

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, ועש"ק ואחחנן, ה'תשכ"ט
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ כו'
פו"ה ארלי יהודה שי'

שלום וברכה

מאמר הנני קבלה המכתב ^{הנני} מאתכם. ועל של עתה באחי, אשר שאלוני חווה דעחי בקשר עם "מבצע תפלין", השחולות - ובכל הדרכים המהאומות - לתזק קיום מצות תפלין והפצחה האם גם עתה צ"ל השחולות מיוחדת בזה ובכל החוקף ובכל החוגים, אף כי, כמובן, בכל חוג וחוג ע"פ דרכו הוא, אבל כל הדרכים והביטוח יסודתן בהררי קודש, הוא צד הטובה שבכל החוגים, בלשון חכמינו ז"ל "אני ישנה (אבל) ולכי עד לעשותם (המצות) כו' להקב"ה שיגאלני (כן הגלות)", ובפרט מצות תפלין שהוקשה כל התורה כולה לתפלין, וכאשר ידבר המשתדל בדברים היוצאים מן הלב הנה הובטח "כי כל דבר שיצא מן הלב יכנס בלב", וכיון שכל האברים תלויין בלב, הרי סוף סוף יפעול פעולתו -

ודעתי ברורה אשר ההתעוררות והבקשה והדרישה ע"ד "מבצע תפלין", שמדובר בהן זה שנתיים ימים ויותר - בתקופת עומדות גם עתה. ואדרבה ביהר שאו וביהר עז, כי המצב בהוה הוא שזקוקים כעת לא רק לזה אשר "כל עמי הארץ... יראו ממך" - יראה הבאה ע"י מצות תפלין - אלא גם - לתוכן ההלכה הידועה - כפ"ש הרא"ש (הל' קטנות - הל' תפלין סס"ו) וז"ל:

... מפני קיום מצות תפלין וחיקונו יתקיים באנשי המלחמה וסרף זרוע אף קדקד.

וע"פ האמור מובן גודל המצוה והזכות לפרסם הלכה זו בין כל אנשי המלחמה וקרוביהם וידידיהם וכל בני"י - שליט"א - בכל מקום שהם. ויהי רצון אשר בקרוב ממש נזכה - בחוככי כל אחבי - לאמר אשר נצב זה היר' ביום אחרון, כי ישלום השלום בעולם ובפרט בארץ הקודש עלי' נאכר: ונחתי שלום בארץ,

וייסיפו כאו"א מבנ"י בתורה ומצותי' מהוך שלום השקם ובטח.

בברכה
ארי' יהודה שי'

של עתה: ומסיעור היום בפ' השבוע: וקשרתם לאות על ירך והיו לטוספה בין עיניך. לחזק: ראה שבח (קל, א): מוחזקת כו' מרופה כו'. ודעתנייה (יו, טע"ב) ד"ה א"צ חיזוק (שלא יקילו בהם), היינו ע"י ד"א. ובאבות (רפ"א) ושם סייג לתורה, היינו הרחקה (כפיה"ש) ראה אדר"נ רפ"ב. שבח יג, טע"א. וברמב"ם הל' ממרים פ"ב ה"ד "לחזק הדת ולעשות כייגי". וראה שם פ"א ה"ב. ואכ"מ). ודברכות (לב, ב), היינו שיהי' חסיד בכל כחו (פרש"י שם), או שאף שלא הצליח יחזור עוה"פ (כ"מ בגנה"ק דאדה"ז בית רבי ע" קנ), וי"ל דהוכחתו ממאמר הסמך לו: אם ראה כו' הנאמר קוה כו'). אתם קרוים אדם: יבמות סא, רע"א. בהררי קודש: היא בחי' חכמה שבנספ האליקת שבה מלוכט אור א"ס ב"ה (תניא ספי"ט). ולהעיר מהתרגום (תהלים פז, א). אני ישנה... הגלות): ילקוט שמעוני שה"ש רמז חתקפח. וראה ד"ה אני ישנה הר"ץ וביאורו (ס' הקונטרסים ח"א). הוקשה... לתפלין: קדושין לה, א. - דהכוונה לכל המצות. - ועפ"ז יומחק מה שאמר אליסע על תפלין כנפי יונה (כהה כס, א). אף דרז"ל עה"פ (תהלים סח, יד) היא "מצות" חסם. ועפ"ז יל"פ דברי רש"י ספ ד"ה כנפי יונה "מפני שהם מצות" (אף דפשוטי' - "הם" קאי אכנפי יונה). הובטח: ס' הישר לר"ת שי"ג. שלי"ה ש' האותיות אות ל". שכל... בלב: ירוכ' הרוכות ספ"ח, וראה זח"ג קטא, ב. וראה שלי"ה שם. כל עמי... תפלין: ברכות (ו, א) וספ"א אלו תפלין שבראש"י. אבל הרי צ"ל כל זמן שבין עיניך יהו סחים (מנחות לו, א). וראה צפ"נ (להגאון הרגזובי) על הרמב"ם הל' תפלין (פ"ד ה"ד) דתכ"י מוסיפה בחש"ר. הרא"ש: וראה ג"כ בחיי מטוח לב, לב. מפני... ותיקונו: נ"א: ע"ש קיום מצות תפלין שתקנו. זרוע אף קדקד: חש"י גם בפ"ע - לא רק שמוסיפה בחש"ר דלעיל - כי שם הפעולה "ויראו" היא באחרים - וחש"י לא לאחרים לאות (מנחות לו, ב). משא"כ "וסרף". ונחתי שלום בארץ: להעיר ממרז"ל כל הנותן בעין יפה נותן, ובפרש"י - ב"ב עא, א ד"ה אבל - מוסיף: יותר מדאי. ולהעיר מפרש"י ר"פ השבוע: ואחחנן כו' מחנת חנם אעפ"י כו'. שלום השקם ובטח: להעיר מאגר"ק סי"ב. ד"ה אחא אחד לאדמו"ר האמצעי. אוה"ת לאדמו"ר הצ"צ (וכן מפ' ואחחנן ע' שכז - ושם מביא משלי"ה ספ' חולין ר"פ חו"א, קטז, א) עה"פ ונחתי שלום. נ.ב. ז"ע נחקבל מכ' - בלי הוראת תאריך - והפ"נ סבו יקרא בעה רצון על הציון הק'.

יוניק-טורונטו

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

ב"ח, ימי הסליחות, ה'חש"כ
שנה המאחים להסתלקו
חבעל שם טוב ז"ל.
ברוקלין, נ. י.

הרו"ח אי"א נו"נ כו'
מו"ה דוד שי' 20

שלום וברכה!
הפ"נ נתקבל.
ילקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל
ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי
לו ולכל אשר לו שי', ברכה כחיבה וחתימה טובה
לשנה טובה ומחוקה בגשמיוח וברוחניות.

בברכה

מכתב כ"ק אדמו"ר נשי"ד אל סב החתן

הרב דוד אלי' משה יוניק

מכתב כ"ק אדמו"ר נשי"ד אל סב החתן
הרב דוד אלי' משה יוניק

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ביה, יום ועשי"ק פ' חזון,
ה' מנחם אב, יום הסתלקות הארי"י זי"ל,
ה'תשמ"ג. ברוקלין, נ.י.

הרה"ח הרו"ח אי"א נוי"נ כו'
מרי"ה דוד אלי' משה שי

שלום וברכה!

מכתבו נתקבל, ותי"ח. ואבינו שבשמים ימלא משאלות לבנו לטובה בגוי"ר,

במוך בקשות ותפלות כאחבנ"י שליט"א בכ"מ שהם, בחו"ל ובאה"ק, אשר נשבע ה' לאברהם
ליצחק וליעקב לחת להם ולזרעם אחריהם, ארץ אשר תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד
אחרית שנה,

כאחבנ"י כולנו כאחד, שהרי הקדמת התפלה היא, כהוראת הארי"י, קבלת מצות עשה של ואהבת
לרעך כמור,

ובפרט ובמיוחד התפלה שלש פעמים בכל יום: את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח כו' (אשר לזה)
קוונו כל היום, ובהמשך אלי':

רצה ה' אלקנו בעמך ישראל כו' והשב העבודה לדביר ביתך כו' ותחזינה עינינו בשוכך לציון
ברחמים -

ויהפכו ימים אלה י"להיות ימים טובים וימי ששון ושמחה".

וזריזות במעשינו (תורה ומצות - ובזה גמ"ח) ועבודתנו (תפלה) בכלל, ובלימוד פנימיות
התורה: זוה"ק כו' כתבי האריז"ל וכו' בפרט (וכפי שהאריך תלמידו הרח"ו),

תזרז ותביא הגאולה האמתית והשלימה - גאולת העם בשלימותו, הארץ בשלימותה והתומ"צ
בשלימותן - באופן דאחשינה וארו עם ענני שמיא;

ותקויים אמירת השם: אלקים אתם ובני עליון כולכם.

ותחזינה עינינו - עם הנבחר - בבית הבחירה, מקדש אד-ני כוננו ידך, ביהמ"ק הנצחי.

נ.ב. מובן וגם פשוט אשר הנ"ל/שייך במיוחד ליום הסתלקות דהאריז"ל, בתקפו הוא בכל ימות
השנה, אלא שיום סגולה הוא ראש ומוסיף כח בהם וכו' - ובדוגמת זכר ליצי"מ בחי"פ וחיובו
הוא בכל ימות השנה.

מראי המקומות למכתב הקודם

וע"ק: שהוכפל בו כי טוב, ועוד יוחר, בפעם הב' - טוב מאד (בראשית א, כה. לא). פ' חזון: ראה אה"ת להצ"צ לאיכה בסופו 'ומחזון ותחזינה עינינו כו'; ושם בערה תורת הגה"צ וכו' הרב מברדיטשוב נבג"מ בענין שבת חזון. חזון: ראה תקו"ז הל"ס בסופו (ובחניא פי"ד מהקדמת תקו"ז דילג חוזים). ולהעיר מל"ה להאריז"ל לך עה"פ ותדרמה. ה'... האריז"ל: בשנת של"ב (שה"ג להחיד"א. ובכ"מ). וראה תענית (כו, א); בה' באב בני פרעוש בן ינדא. - ראה ג"כ מכתב מוצש"ק חזון, אור ליום ה' מנ"א, ה'תשל"ב (לקו"ש כרך ס' ע' 251 ואילך). אשר... אחריהם: פרשתנו דברים א, ה. לחת להם: מכאן לתח"מ מן התורה (סנה"צ, ב. ובפרש"י סם). וי"ל דכיון שממשיך "ולדרעם אתריהם" - מוכח שע"י הנתינה להם לעת"ל איגלאי מילתא למפרע שקבלוה קודם לזרעם. ארץ... שנה: עקב יא, יב. ראה או"ת להה"מ עה"פ (בהוצאת קה"ת - ס' קסד - קסה). הקדמת התפלה... כמון: מג"א ואדה"ז שו"ע או"ת רסמ"ו (סי"א) בשם ס' הכוונות. אדה"ז בסידורו. נתבאר בס' מאמרי אדה"ז - על פשוטות התורה ומועדים (כרך ב') ע' תקצא ואילך. סה"ש ת"ש ע' 157. וראה מקומות המצויינים בסו"ס מאמרי אדה"ז הנ"ל (ע' תתקמא טור ב' ד"ה קודם). ואהבת לרעך כמוך: קדושים יס, ח. להיות... ושמחה: רמב"ם סוף הל' תעניות, וחותם: והאמת והשלום אהבו. ימים טובים: כן הוא ברמב"ם דפוס רומי וכו' (מהאים להמסך: יומי ששון), ולא כבדפוסים הרגילים "יום טוב". במעשינו... ועבודתנו: חניא רפ"ז. וראה הערות לקוטי לוי"צ שם. תורה... גמ"ח... תפלה: ג' דברים שעליהם העולם עומד (אבות פ"א, מ"ב). ומצות - ובזה גמ"ח: ראה מפרשי המשנה לאבות שם. ובירוש' פאה פ"א ה"א דצדקה וגמ"ח שקולות כנגד כל מצותי' של תורה. חניא פל"ז. ובלימוד פנימיות התורה... הגאולה: להעיר ממענת משיח להבעש"ט על שאלתו אימת אתי מר, בעת שיחפרסם למודך ויתגלה בעולם ויפוצו מעיינותיך חוצה כו' (אגה"ק הבעש"ט - נדפסה בס' בן פורת יוסף. התחלת כש"ס). ובלימוד... זזה"ק: ובאופן דמיני יתפרנסון בהבנה והשגה (תקו"ז ת"ו בסופו. ובהקדמת מקדש מלך לזהר: יתפרנסון... כשיפורש להם אמיתות מאמריו כו'. בכסא מלך לתקו"ז סם). שהאריז"ל בהקדמתו על שער ההקדמות (נדפסה גם בע"ח וורשא תרנ"א. בקונטרס עץ החיים לכ"ק אדנ"ע בסופו. ועוד). - וראה תניא אגה"ק סכ"ו (קמב, ב). וראה קונ' עה"ת הנ"ל ע' 49 ואילך. והתומ"צ בשלימותן: כי אז דוקא יהי' הלימוד והקיום בשלימות (רמב"ם בסופו. תו"ח ר"פ ויחי. וככה, תרל"ז פי"ז ואילך. ועוד). דאחישה: סנהדרין צח, א. ירושלמי תענית פ"א ה"א. זח"א קסז, ב ואילך. שערי אורה ד"ה יביאו לבוש פצ"ו. דאחישה... ענני שמיא: ע"ד פחגם הידוע דאדמו"ר מהר"ש - שהשנה מאה שנה להסתלקותו - מלכתחילה ארכיכר. וארו... שמיא: דניאל ז, יג. סנה"ס. אלקים... כולכם: תהלים פב, ו. מקדש... ידיך: בשלח טו, יז. וראה פרש"י סוכה מא, סע"א. ועוד. יל"ש תהלים רמז תתמ"ח בסופו. במיוחד ליום ההסתלקות: ראה אגה"ק סכ"ז - כ"ח.

מראי המקומות למכתב הבא

אדר שני: להעיר מירושלמי מגילה פ"א ח"יהו אוחה השנה (שנעשה בה הנס) היחה מעוברת. אלא שדעה הבבלי לא תשמע כן (מדלא הביאו בסוגיא זו - מגילה ו, ב - להכריע הדין). ולהעיר משער הפסוקים להאריז"ל ר"ם ואחנן. וראה לקוטי לוי יצחק למגילת אסתר סייע צו. שם ע' צט. יום זכאי: להעיר מחענית כט, א. יום שלישי שהוכפל בו כי טוב: פרש"י בראשית א, ז. טוב לשמים וטוב לבריות: קידושין מ, א. וראה אוה"ת (בראשית לג, א ואילך. ועוד). מכתב כ"ק אדמו"ר (מהרש"ב) נ"ע (בטה"ת תשי"ט ע' 19 (השני) ואילך). אלה... לעולם: אוה"ת עה"פ. משכן (-) ע"ש ושכנתי, אלקות: תרומה כה, ח. וראה לקו"ת ריש פרשתנו. ולהעיר מדיה באתי לגני תשי"י. א'... המדג"ש: הנקרא י"ום שלשים. שהוא ריח"י (שו"ע אה"ע - סקכ"ו ס"ו). חודש אחד הם: רי"ן (ועוד) נדרים סג, ריש ע"ב. החודש... וליו"ט: (ראה אסתר ט, כב) כל החודש (ירושלמי מגילה פ"א הי"א. שו"ע או"ת סתרפ"ח ס"ז. וברמ"א שם: והכי נהוג). וליהודים היחה אורה... ויקר: אסתר ח, טז. הימים האלה נזכרים... ובעש"ס: אסתר ט, כח. וראה רמ"ז בספר תיקון שובבים: הובא ונתבאר בספר לב דוד להחיד"א פכ"ט. אורה... תפלין: מגילה טז, ב. וראה גם תיב"ע עה"פ. - ביאור ע"פ חסידות - שערי אורה שער הפורים ד"ה וקבל פכ"ט ואילך. ועוד. (תפלין - המרמזים, והוקשו להם כל) המצות: קידושין לה, א. נתבאר בלקו"ת שלח מ, ד. ואהחנן יב, סע"ג. אוה"ת ואחנן ע"י רס ואילך. ועוד. בלי חז"ל - ימסמן גאולה לגאולה: מגילה ו, סע"ב ובפרש"י. ולהעיר, שענין זה נוגע בשנה מעוברת (כשנה זו) - כי בכרי ל"מסמן גאולה לגאולה" קורין את המגילה באדר שני דוקא. מגאולת פורים שגם לאחרי היו עדין בגלות: ד"אכתי עברי אחשוורוש אנו" - מגילה יד, א. שיבנה ביהמ"ק במקומו... ויפצו בנתי ישראל: רמב"ם הל' מלכים פ"א הי"ד. הבא בהמשך למקדש המדבר: ראה רמב"ם ריש הל' ביהבי"ח. שם פ"א הי"ב. - הדיוק בלי הרמב"ם "מקדש המדבר" ראה לקו"ת חט"ז ע' 473. חכ"א ע' 155. משכן העדות אשר פוקד ע"פ משה: ראה זח"ב רכא, ב. רכב, א. נתבאר בארוכה בלקו"ת פרשתנו. ועיין כשי"ט (הוצאת קה"ת) ס"י שיט קרוב לסופו. תו"ת שמוח תרנח, א ואילך. תרסג, סע"א ואילך. אוה"ת עה"פ. ד"ה אלה פקודי, תרל"ו. ועוד. ע"פ משה: ראה לקו"ת לה"י"מ ד"ה איתא בזהר משכן (סכ"ו - הוצאת קה"ת). וכל יושבי' עלי' שנקיים אז כל המצוות: כולל גם המצוות הנוהגות רק בזמן שהיכל יושבי' עלי' ערכו ערכו לב, סע"ב. רמב"ם הל' שמיטה ויובל פ"י הי"ח. כל מצוה... הנכללים: סיום שיעור רמב"ם דיום זה (לפי החלוקה דג"פ ליום). כמצות רצונך: ראה תו"ת ויחי מו, ד ואילך. תו"ת שם צה, א ואילך. אוה"ת שם (כרך ו) תחשכה, ב ואילך. המשך וככה תרל"ז פי"ז ואילך. כמצות רצונך: ובנוגע לאופן השגת התורה לעתיד - ראה או"ת לה"מ ד"ה כי תורה חדשה מאחי (ס"י שטו' פז, ד - הוצאת קה"ת). ויש לקשר זה עם סיום ס' הרמב"ם: ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליוכאוויטש
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ.י.

בי"ה, יום שלישי פי אלה פקודי,
אדרי"ח אדר שני, ה'תשמ"ו.
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נו"כ עוסק בצ"צ וכו'
מוה' דוד אלי' משה סי'

שלום וברכה

מכי' נחמדין.

והזמן גרמא לאיטור וח"ח

יום זכאי בכחה ענינים, ומהם -

יום שלישי שהוכפל בו כי טוב, טוב לשמים וטוב לבריות

אלה פקודי - המרמז שרק עניני משכן (-עייש ושכנתי, אלקות, תומ"צ) שבהם מדובר -
מניין האדם עומד ומראים עליו תמיד, כי הם קיימים לעולם,

אדרי"ח אדר שני - המדגיש התאחדות אדר ראשון ושני, אשר חודש אחד הם

חודש אדר - שכל החודש נהפך לשמחה וליוי"ט

וליהודים הייתה אורה ושמחה וששון ויקר,

ועיי אשר הימים האלה נזכרים (בזכרון המביא לידי מעשה -) ונעשים, מעשים בחיזוק
והפצת אורה זו תורה ויקר אלה (חפלין - המרמזים, והוקשו להם כל) המצות -

ובאופן דמוסיף והולך ואור ומתוך שמחה -

מקדימים - בלי חז"ל - "מסמך גאולה לגאולה", מגאולת פורים שגם לאחריו היו עדיין
בגלות להגאולה האמיתית והשלימה עיי משיח צדקנו -

שיבנה ביהמ"ק במקומו, הבא בהמשך למקדש המדבר, משכן העדות אשר פוקד עייפ משה,

ויקבץ נדחי ישראל וכל יושביי עלי ונקיים אז כל המצוות, כל מצוה ומצוה וכל
הדינים הנכללים, כמצוה רצונך.

בברכה

מכתב כ"ק אדמו"ר נשי"ד אל סב החתן

הרב דוד אלי' משה יוניק

מכתב כ"ק אדמו"ר נשי"ד אל סב החתן

הרב דוד אלי משה יוניק, להולדת אם החתן

יוני-ק-

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Lubavitch

770 Eastern Parkway

Brooklyn, N. Y. 11213

493-9250

מחם מענדל שניאורסאהן

ליובאוויטש

770 איספערן פארקוויי

ברוקלין, נ.י.

ב"ה, כה' סיון תשל"ת

ברוקלין, נ.י.

הל"ה אי"א נו"נ וכו'
מוה' דוד אלי משה שי'

שלום וברכה!

במענה על ההודעה אשר נולדה להם בת למזל טוב,

הנה יה"ר מהשי"ת שיגדלה ביחד עם זוג' תי'
לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה.

-ידוע מכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, אשר
מנבגנו הוא לאמר גם בלידה בת לתורה ולחופה ולמעשים
טובים, ע"פ מרז"ל (ברכות יז' א) נשים במאז זכייך
באקרוי' כו' באתנוי' כו' ונטריין כו'.

בברכת מזל טוב

בטח משחחף (וישחחף ביתר שאת) בהמבצעים. וה' צליחס.

הפ"נ שבמכ' יקראו בעת רצון על הציון הק'.

יוניק=טרנמה

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

בי"ה, כ"ה שבט תש"כ
ברזקלין

הווי"ח אי"א נוי"נ וכו'
דוד אלי' משה שי' ש"ך

שלום וברכה!

במענה למכתבו מאור ליום השני,

ידוע המנהג בישראל, אשר בהנוגע לזמן ולמקום החתונה –
על המחזתנים משני הצדדים להחדר ביניהם, ויהי רצון שאיך שחליטו
יהי' בשעה טובה ומוצלחת ובמקום טוב ומוצלח, ולאחרי שחליטו בהאמור
הרי אנו יחליטו גם בהנוגע לניירות ותעודות הדרושות (כמובן, בהתיעצות
עם עו"ד המתעסקים בזה).

מובן וגם פשוט, אשר ההצעה שיגמור עכ"פ חלק הראשון, דיו"ד
ולקבל סמיכה, נכונה היא במאד מאד, ואין זה נוגע לענין פרנסתו. ז"ל מובן
גי"כ שאין לרחות לימוד האמור ולאחרי החתונה, כי אם להתחיל בזה בהקדם,
ובהמשך איזה זמן יוכל להחליט מתי יגמור, והרי התקוה חזקה (ע"פ הפס"ד
בהנוגע לשו"ב שצ"ל בלא"ה) בקי גם עתה בהלכות שו"ב וכו' וחרי זה חלק
חשוב משו"ע יו"ד חלק ראשון.

תקותי שיש לו קביעות עתים בלימוד דא"ח בכל יום יום,
ובהוספה ביום הש"ק אשר קדש הוא לד', וכמבואר הכרח הענין בכו"כ סקטסות.

בברכה לבשו"ט בכל הנ"ל

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכ"ל

בהנוגע לדירה – מובן שיכין דירה ארעית וביחד יבחרו/דירה קבועה.

מכתב כ"ק אדמו"ר נשי"ד אל סב החתן

הרב דוד אלי' משה יוניק

מכתב כ"ק אדמו"ר נשי"ד אל זקן החתן

הרב נפתלי יוניק

יוניק – סאנטרעאל
 RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn 13, N. Y.
 HYacinth 3-9250

מחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
 ברוקלין, נ.י.

ביה.סז' כסלו תשס"ז
 ברוקלין

הוויא אייא נויגן כו'
 מוה' נפתלי שי' שויב

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו מודיע אשר התחיל בנו שי' ללמוד אוסנות השוי"ב.

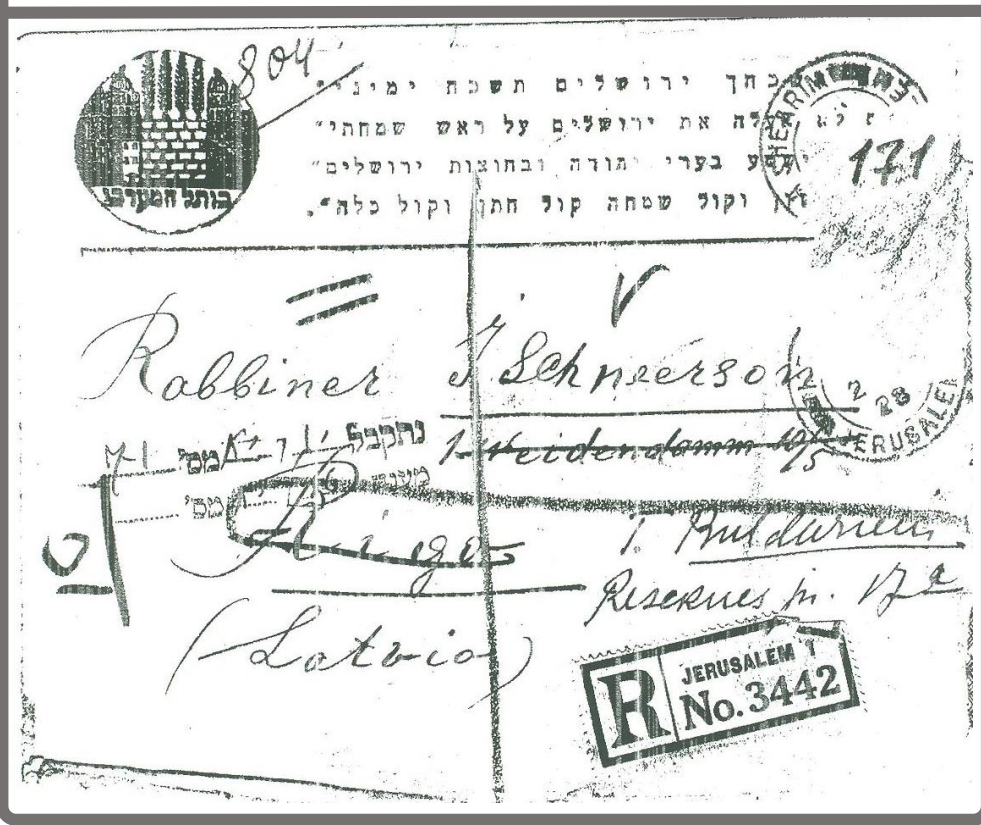
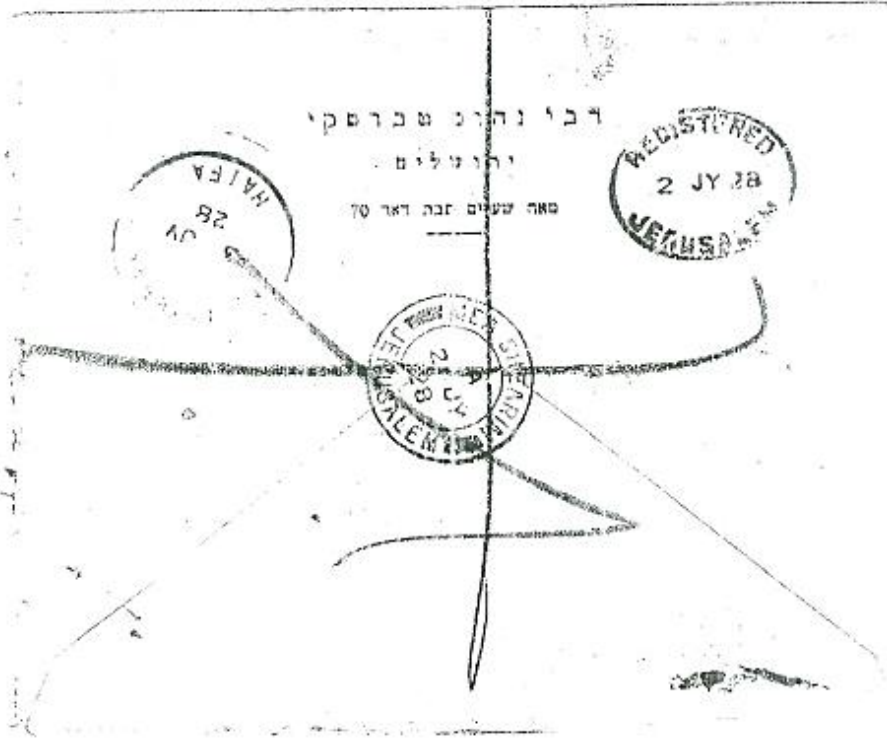
הנה יהי רצון שיהי' באופן המתאים, ושלא יפריע ללימודו הן בתורת הנגלה והן בתורת החסידות והתעסקות בעניינים הפנימיים על אנסנות זו וכמירוש רז"ל אין ושחש אלא ופעך, שמוסכים ומכשירים הבהמה לתכל להיות לדם ובשר האדם התחתון, אשר נקרא שמו אדם על שם אדמה לעליון, אדם העליון על הכסא, ודייל.

כבקשתו אזכיר את בתו חנה חי' תחי' על הציון הק' של כ"ק מויא אדמו"ר זצוקלה"ה נבגיים זי"ע להמצטרך לה, ובפרט לשיווך המתאים לפני' בגשמיות וברוחניות גם יחד, והסייית יזכהו ואת זוגתו שיחיו לרות רוב נחת חסידותי מכל כיב שיחיו, וגם הם עצמם בכלל.

מוסגיים מה שהויל בזמן האחרון ובש"י יזכה בתוככם את הרבים וזכותהרבים תלוי בו.

בברכת חג הגאולה

המעטפה ממכתב הנ"ל

מכתב כ"ק אדמו"ר הרי"צ אל זקן הכלה

הרה"צ רבי מנחם נחום מרחמסטריווקא

I. SCHNEERSOHN
Lubavitch
s. Z. Riga, Lettland.

אל תלמידי הרי"צ

ייקף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש
נתיב ריגה לטביא

כה"צ' 16 מנח' ג'תת"ק ניגא.

ב'ק' ש"ה הכה"צ המצוינס לט"פ ולמפ"ה פ"ה גומחו פ"ה.
דמ"ט נ"ט ע"ש ע"ש. ג"ע תב"ש"י נ"ט פ"ה פ"ה. יב"א. יב"א.
א"ב"ו. פ"ה פ"ה תב"ש"י נ"ט א"ה"ה מ"מ פ"ה פ"ה.

מ"מ וד"כ.

השמה קראת ברב"ה ש"ה הכה"צ מ"ט"ה מ"מ נ"ט א"ה"ה מ"מ. הוא י"ח ה"ה
אל ע"ש בהכ"ה מ"ה. ו"ח הא"ה"ה ו"ה"ה מ"מ פ"ה הפ"ה"ה ו"ה"ה מ"מ.
ו"ה"ה מ"ה מ"ה מ"ה. וא"ה מ"ה מ"ה מ"ה. וא"ה מ"ה מ"ה מ"ה.
מ"ה מ"ה מ"ה מ"ה. ו"ה"ה מ"ה מ"ה מ"ה. ו"ה"ה מ"ה מ"ה מ"ה.
מ"ה מ"ה מ"ה מ"ה. ו"ה"ה מ"ה מ"ה מ"ה. ו"ה"ה מ"ה מ"ה מ"ה.

א"ה"ה מ"ה מ"ה מ"ה. ו"ה"ה מ"ה מ"ה מ"ה. ו"ה"ה מ"ה מ"ה מ"ה.
מ"ה מ"ה מ"ה מ"ה. ו"ה"ה מ"ה מ"ה מ"ה. ו"ה"ה מ"ה מ"ה מ"ה.
מ"ה מ"ה מ"ה מ"ה. ו"ה"ה מ"ה מ"ה מ"ה. ו"ה"ה מ"ה מ"ה מ"ה.
מ"ה מ"ה מ"ה מ"ה. ו"ה"ה מ"ה מ"ה מ"ה. ו"ה"ה מ"ה מ"ה מ"ה.

מ"ה מ"ה מ"ה מ"ה. ו"ה"ה מ"ה מ"ה מ"ה. ו"ה"ה מ"ה מ"ה מ"ה.
מ"ה מ"ה מ"ה מ"ה. ו"ה"ה מ"ה מ"ה מ"ה. ו"ה"ה מ"ה מ"ה מ"ה.
מ"ה מ"ה מ"ה מ"ה. ו"ה"ה מ"ה מ"ה מ"ה. ו"ה"ה מ"ה מ"ה מ"ה.
מ"ה מ"ה מ"ה מ"ה. ו"ה"ה מ"ה מ"ה מ"ה. ו"ה"ה מ"ה מ"ה מ"ה.

תעודת אהבה ושלום

ק"ר
א. ד"ר אהרן וסרף וי"א

ב"ר ש"ר פנחס זאב"ר זאב"ר זאב"ר
זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר
ב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר
זאב"ר

כאשר זיכרתי בש"ת בנפשי בית הכבוד הישן הזה הישן הזה
עם כל החתן ש"ר הכבוד אהרן זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר
זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר
ביום השלישי ארבעה עשר יום ביום השלישי זאב"ר זאב"ר זאב"ר
זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר
היום ביום השלישי זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר
בשנת ה'תש"ל זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר
זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר
זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר
זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר

ש"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר
היום אהרן זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר זאב"ר

הזמנה מכ"ק אדמו"ר הרי"צ אל זקן הכלה

הרה"צ רבי מנחם נחום מרחמסטריווקא
- עבור חתונת כ"ק אדמו"ר -

RABBI I. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

Handwritten signature

כ"ה כ"ד ס"ה תרצ"ז,
צטאָצק.

ידידי ש"כ הרה"ג הרה"ח בוע
הרשישים בנשק"ע אי"א מוהר"ר
אברהם דוב ומוהר"ר דוד שליט"א.

שלום וברכה,

במענה על מכתב בה"ר ש"כ מר' להר"ז
הנני נחודה על אשר מלאו בקשתי לכתוב בפרטיות
מהימים האחרונים של כ"ק אביהם ש"כ הרה"צ זצוק"ל
זי"ע ותורה על אשר שלחו לי העתק כתב יד קדשו
של כ"ק אביהם ש"כ הרה"ק זצוק"ל והשי"ת ימלא כל
ברכותיו הטובים לכל אנשי שלומם די עליהם יחיו
המחזיקים בידם ומקיימים פקודתו כי יתברכו ברוב
טוב בנשמות וברוחניות,
אתענין לדעת אם יש אצלם איזה
מכתבים או דברי תורה כתי"ק כ"ק אבותיהם הק'
כן אפשר נמצאו איזה תמונות מהוד פני קדש אבותיהם
הק' זי"ע,

מצב בריאותי עדין לא הוטב וזקוק
אני לעסוק ברפואה והשי"ת ישלח לי רפואה בחוץ
שחאכבי שיי הצריכים רפואה בנו"ר
והנני ש"כ ירדם הרו"ש
ומברכם בנו"ר,

Handwritten signature

מכתב
בהמשך
למכתב
התנחומין
הנ"ל

RABBI I. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

כ"ה כ' אלול תרמ"ז,
אטוואצק.

ידידי ש"כ הרה"צ הנכבד והנעלה
בוע הרשישים בנשק"ע כש"ת מוהר"ר
אברהם דוב שליט"א,

שלום וברכה,

לקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל
ישראל לסוכה ולברכה כרו"ג, הנני מברך אותך ואת
בני ביתך יחיו, כחוככי אחינו בני ישראל די עליהם
יחיו, בכחיבה וחתימה טובה על שנה טובה ומתוקה
בנשמות וברוחניות.

ידידו ש"כ הרו"ש מכבדו ומברכו

Handwritten signature

מכתב
ברכה
לראש
השנה
אל רא"ד
טווערסקי

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

מנחם מענדל שניאורסאהן

Office Address:

Lubavitch, 770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

HYacinth 3-9250

ב"ה, כ"ה מנ"ץ תשי"א
ברוקלין.

ש"ב הרח"צ הרה"ח החי"ח נו"ם אי"א
בנשיק גזע הרשישים וכו' וכו'
מהור"ר יוחנן שי'

שלום וברכה!

בנועם ובשעור קבלתי מכתבו מה"י מני"ץ, בו מודיע אשר
ביום ד' אלול הבע"ל ה"י החונח בנו בכורו שליט"א:

וחנני בזה להביע ברכותי מקול"ע, ברכה מזל טוב מזל טוב,
שה"י החתונה בשעה טובה ומוצלחה ויעלה הזיווג ליפה ויבנו בנין עדי
עדי על יסודי התורה והמצוה כפי שנחבארו בתורה התמידות ה"א תורה דא"ה,
ויראו מהם ומשאר ילידיהם שי' רוב נחת וקנג בגשמיות וברוחניות גם יחד.

ד"ע אשר ענין הזיווג הוא למעלה מסדר ההשתלשלות, וכמרו"ל
שדומה לקרי"ס, דבעתקא הלי"א מילתא, היינו שזה המשכה מאור המקיף,

וי"ל שזה שסצינו בענין הנשואין ענין המקיפים ^(א) המקיף ע"ג
הכלה לבר, שזהו ענין נתינת הטבעה,

וכידוע, שאף שבמשנה אי' נקנייה בכסף, אבל כבר אמרו בחק"ז
הקון ה' בתחלתו וחקון יו"ד וחקון כ"א (נה' ע"ב): ובגינא איחסה
לגבי כלה חתא לי מקודשה בטבעה זו, וכדאי' ג"כ בכמה מקומות אשר בני
ארץ ישראל מקדשים בטבעה (הילוף) מנהגים שבין בני א"י בכל לארץ ישראל,
ביום של שלמה, ובכ"ס).

אשר נתינת הטבעה הוא מקיף על (אצבע) הכלה וזא מהחתן. הכלה
מסובבת את החתן ז' פעמים שזהו מקיף על החתן הבא מהכלה, וע"ד דלע"ל
נקבה מסובבת גבר, ושני מקיפים אלו באים חתן החופה, שזהו מקיף כללי על
החתן והכלה גם יחד, היינו מקיף בינה לזו"נ, ומבואר הענין בלקו"ח שה"ש ל"ג
על כל כבוד חופה, ואין כאן מקום להאריך.

החונח מעין הפתיחה ברכת מני"ץ, כ"ה
שיב מכבודו ומוקירו

נ"ב: בחזר דרשה געשאנק, מופת"ף סערט"פיקאט על הבילה,
וענין השי"כוח צרשה געשאנק ענין לקו"ח פ' נשא דכ"ט ע"ב.

מכתב כ"ק אדמו"ר נשי"ד אל זקן הכלה

הרה"צ רבי יוחנן מרחמסטריווקא

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

מנחם מענדל שניאורסאהן

Office Address:
Lubavitch, 770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

HYacinth 3-9250

ביה, כ"ג אלול ת"ש"א
ברוקלין, נ.י.

שיב הרה"צ הו"מ א"א נוי"נ
וכו' מה"ר יוחנן ש"י

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מחיי אלול, חדש הרחמים, ובטח ירוע לו מספור כ"ק מו"מ אדמו"ר וצוקלה"ה נבגים ז"ע, אשר זהו יום הולדת כ"ק מורנו הבעש"ט וכ"ק אדמו"ר הזקן, והא"י יומא הוא דקברים ח"י, שמכניס תיזת בתדש אלול בכל סוגי העבודה דאלול, דתשובה חורה עבודה וגמ"ח וכנרמז ברי"ת אלול הסובא בספ"ק, אח לבבך ואת לבב. אנה לידו ושמחי לך. איש לרעהו ומתנוח לאביונים. אני לדודי ודודי לי, וכסבואר בארוכה בשיחת החועדות דחיי אלול.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי לו ולב"ב שיחיו ברכה כחיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומחוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה

מכתבים אל זקן
הכלה

הרה"צ רבי יוחנן
מרחמסטריווקא

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

מנחם מענדל שניאורסאהן

Lubavitch
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

HYacinth 3-9250

ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, שלהי אלול, ה'תשי"ב.
ברוקלין, נ.י.

שיב הרה"צ הו"מ א"א נוי"נ וכו'
מוה"ר יוחנן ש"י

שלום וברכה!

לקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי לו ולב"ב שיחיו, ברכה כחיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומחוקה בגשמיות וברוחניות.

בברכה

טוערסקיי־ירושת"ו
 RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn 13, N. Y.
 HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטערן פארקוויי
 ברוקלין, נ.י.

ב"ה, כ' ס"ח חשי"ז
 ברוקלין, נ.י.

הרה"ח והרה"צ נו"נ בנש"ק
 גזע חרשישים בר אורין ובר
 אבהן מוהר"ר יוחנן שליטא

שלום וברכה!
 במענה על הודעת מקביעות זמן החונם בנו
 האברך זאב שי' עם ב"ג תי' ליום ד' כסלו הבע"ל,

הנני בזה להביע ברכתי ברכה מזל טוב מזל
 טוב ושחתי' בשעה טובה ומוצלחת ויבנו ביה בישראל בנין
 עדי עד על יסודי החורה והמצוה כפי שהם מוארים במאור
 שבתורה זוהי תורת החסידות, וירו' מהם רוב נחת חסידותי.

זכרתי וברכה מזל טוב מזל טוב

**מכתבים אל זקן
 הכלה**
 הרה"צ רבי יוחנן
 מרחמסטריווקא
 - לחתונת בניו

טוערסקיי־ירושת"ו
 RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn 13, N. Y.
 HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטערן פארקוויי
 ברוקלין, נ.י.

ב"ה, עש"ק מברכים חודש תמוז
 חש"כ
 ברוקלין, נ.י.

הרה"ח והרה"צ נו"נ בנש"ק גזע
 חרשישים בר אורין ובר אבהן כו'
 מוה"ר יוחנן שי'

שלום וברכה!
 במענה על הודעת קש"ח מקביעות זמן החונם
 בנו האברך מוה' מנחם נחום שי' עם ב"ג מרה ברינדל ראכל
 תי' ליום ב', ב' תמוז הבע"ל,

הנני בזה להביע ברכתי ברכה מזל טוב מזל
 טוב ושחתי' בשעה טובה ומוצלחת ויבנו ביה בישראל בנין
 עדי עד על יסודי החורה והמצוה כפי שהם מוארים במאור
 שבתורה זוהי תורת החסידות.

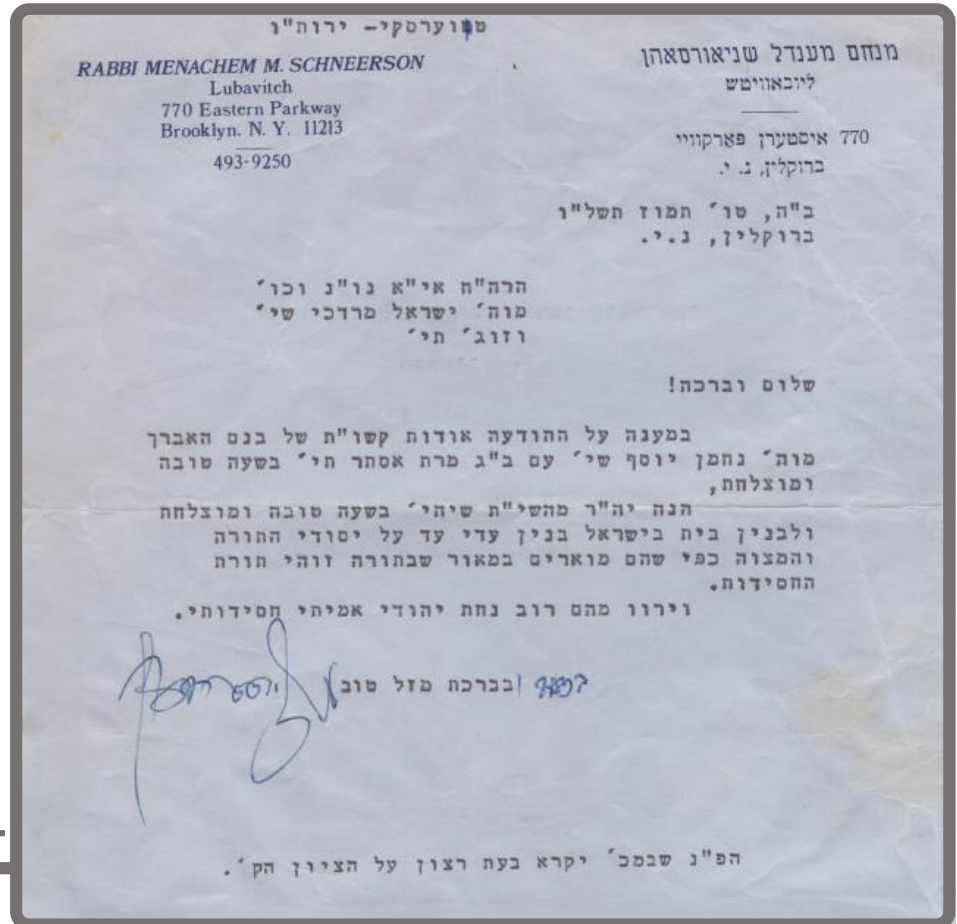
וכקש"ח ירוה מהם רוב נחת חסידותי.

זכרתי וברכה מזל טוב מזל טוב

מכתב כ"ק אדמו"ר נשי"ד אל זקן הכלה

הרה"צ רבי ישראל מרדכי
מרחמסטריווקא
לקשו"ת של סב הכלה הרב
נחמן יוסף שי' טווערסקי

טווערסקי-

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, יד' טבת תשל"ז
ברוקלין, נ.י.

האברך הו"ה אי"א נו"נ וכו'
מוה' נחמן יוסף שי'
וב"ג חי'

שלום וברכה!

במענה על ההודעה מקביעות זמן ההונחם
ליום ז' שבט הבע"ל,

הנני בזה להביע ברכתי ברכה מזל טוב
מזל טוב וטההי' בשעה טובה ומוצלחת ויבנו
בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה
והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי
חורת החסידות.

בברכה מזל טוב
מזל טוב

מכתב כ"ק אדמו"ר נשי"ד אל סב הכלה

הרב נחמן יוסף שי' טווערסקי
- לרגל חתונתו

טוורסקי- ברוקלין

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, כ" כסלו תשל"ח
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נו"נ וכו'
מה' נחמן יוסף שי'

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אשר נולד להס בן
למזל טוב,

הנה יה"ר מהשי"ת שיכניסוהו לבריתו
של אברהם אבינו, וכשם שיכניסוהו לברית כן
יכניסוהו לתורה ולחופה ולמעשים טובים,
ויגדלו ביחד עם זוג' חי' מתוך הרחבה.

בברכת מזל טוב

טוורסקי- ברוקלין

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, ט' מ"ח תנשי"א
ברוקלין, נ.י.

האברך שניאור זלמן שי'

שלום וברכה

במענה על ההודעה ע"ד הכנסו לגיל מצות,

הנה יה"ר מהשי"ת אשר מבן שלש עשרה למצות
יגדל לבן חמש עשרה וכו' כפטק המשנה (אבות פרק
ה'), ויוסיף התמדה ושקידה בלימודו בתורה, בתורת
הנגלה וכן בתורת החסידות ויהדר בקיום המצות.
והשי"ת יצליחו להיות חסיד ירא שמים ולמדן.

בברכה

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, טו' כסלו תשכ"א
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נו"נ וכו'
מה' נחמן יוסף שי'

שלום וברכה!

במענה על ההודעה אודות יום הולדת השלישי של בנם
שניאור זלמן שי', הנה מועתק לקמן קטע מטכתב כ"ק סו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נבב"ם זי"ע בנוגע למנהג ישראל פה.
ויה"ר מהשי"ת שיגדלו ביחד עם זוג' חי' לתורה ולחופה
ולמעשים טובים מתוך הרחבה.

בברכה

וז"ל כ"ק סו"ח אדמו"ר.

.....ובדבר גזיזת הסערות -אפסרעניס- הוא דבר גדול
כמנהג ישראל ועיקרו הוא בהחינוך דהסארה פ"א את הראש, וטיוס
הגזיזה והנחת הפיאות של הראש, נהגו להדר להרגאל את התינוק
בענין נשיאת ט"ק וברכות השחר וברכה המזון וק"ש שעל הכסה.
והשי"ת יהי' בעזרם שיגדלוהו לתורה ולחופה ולמעשים טובים
מתוך טרנסה בהרחבה וכסנוחת הרעצ בגססיות וברוחניות.

מכתבי כ"ק
אדמו"ר נשי"ד
בקשר עם לידת
אב הכלה, יום
הולדתו השלישית,
והכנסו לגיל מצות

קרסיק-ח"א

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Lubavitch

770 Eastern Parkway

Brooklyn 13, N. Y.

Hyednth. 3-9250

מנהט מענדל שניאורסאהן

ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי

ברוקלין, נ. י.

ביה, י"ד חסון חשי"ח
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נופנ כו
מה' אליעזר שי'

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל סכתבו מס' חסון,
בו כותב אודות רצונו הסוב לבקר בימי רצון דאלול זרייה הבע"ל
בכאן, ואף שאינו מפרש אודות זה-כנראה שזהו בהסכמתה הסמאה של
זוגתו הרבנית שחליט"א, כן בודאי ידועה לו הבקשה שבכגון דא-
שכל נסיעה כאלו תהינה בהן חופלה הרבים,

ואם כהנ"ל הוא, הרי יהי רצון שיהי' הבקור בשעה
טובה ומוצלחת, בסוב הפנימי ובסוב הנראה והנגלה, סחוך הרחבת
הדעה ובריאות הנכונה.

אינו מזכיר במכתבו ע"ד ההכנות הסתאימות לחגיגת
י"ב זיג' חסון, ויהי רצון שגם בזה יקוים פסיד של חורה-חוקה
שליח עושה שליחותו, והרי כל אנשי חביד שלוהים הם של רבותנו נשיאנו
בעל השמחה של גאולה זו, להאיר עולם בנר מצוה חורה אור וסאור
שבחורה זוהי פניסיות החורה, וכדברי רבנו נשיאנו במכתבו לחגיגת
הגאולה בשנה הראשונה.

ברכה לבשוים

מכתב כ"ק אדמו"ר נשי"ד אל זקן הכלה

הרב אליעזר קרסיק

TEL. PRESIDENT 4-0807
1914
B-4408

177

מרכז לעניני חנוך

MERKOS L'INYONEI CHINUCH

CENTRAL OFFICE
778 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 18, N. Y.

ג'עדף ה'תשי"א
הרה"ג והרה"ק הו"ח מ"א
ט"ז וכו' איה צאיר ש'

אלום ודרכה
בצערות האזע מסר נ"ל בוחו ע"יו, וכן מ"ל
ד"ד שיחיו.

ונטן יהי' אדו ד"א. דהש"ת, הנוצ"ל ש' דער
וצ"ל אעסות, מסר יהי' ה"ט פשוטה, וישלח א"כ
ר"חמה דקבוצ'.

ונשיאנו כ"כ אוח מצאור הפ"צ יצ"ל א"יו, וע'
ש' ד"ד שיחיו, דרכה והר"חמה. וכת"כ, די"א ע"ס כ"כ
הרד"ת ת"י, יכאו כוד נפת ד"ט ליוביה ש"חיו
ש"ס דרות יודות ונע"אות.

דדרכה ונ"ש ד"ד שיחיו
א"כ א"כ א"כ א"כ

מכתב כ"ק אדמו"ר נשי"ד אל זקן הכלה

הרב מאיר אשכנזי

מוזכיר פ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש
הרב יחזקאל פייגין

SECRETARY OF RABBI OF LUBAVITZ RABBI H. FEIGIN

ADDRESS: RABBI I. SCHNEERSOHN, OTWOCK, PRUSA 6 (POLAND)

מ. 254-3.

ב"ה כ"ח אלול תרמ"ז.
אסוואצק.

כבוד ידידנו הנכבד והנעלה וו"ח

אי"א מוה"ר דוד שי

אשכנזי

שאנחא יי.

שלום וברכה.

שלוחו למעמד כ"ק אדמו"ר שליט"א

סך חמשה ועשרים דאללארס מעקסיקאנים, 25 -

ע"י כבוד אחיו ידידנו הרח"ג הנודע לשם חללה
וו"ח אי"א מוה"ר מאיר שי' אשכנזי

נכון נחקבל ליד כ"ק אדמו"ר שליט"א
וכנלל הדבר הזה יברך השם יתברך אותם ואח כיתם יחיו
בשפע חיים וברכה מרובה בגשמיות וברוחניות, ויאהיל
עליהם אור זכות קדש הקדשים מנמט ועד כשר.
המברכם בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

יחזקאל פייגין

מכתב
אדמו"ר
הריי"צ אל
דודה זקנה
של הכלה

הרב דוד
אשכנזי

אשכנזי-פארעסט הילם

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

בי"ה, ח"י אדר תשכ"א
ברוקלין

הרבניה מרת טוביב ליבא ח"י

ברכה ושלום!

אין ענטפער אויף אייער בריף, אין וועלכען איר שרייבט
וועגען געזונט צושטאנד, אייער באזוך בא דאקטוירים וכו'.

וויסענדיג אייער משפחה, בין איך זיכער אז מי'דארף ניט
לייגער ערקלערען דעם געדאנק, אז השם יתברך גיט אכטונג אויף יעדערן
און יעדערע בהשגחה פרטית, און אז ער "ברוך הוא" איז דער עצם הטוב
(עצם גוטסקייט) און דעריבער האָט איר ניט קיין גרונד צו איבעטראכטען,
הם ושלום,

און מיט רוהיגקייט גוטען געזונט און גוטע שטימונג, צו
פארטזעצען און צוגעבען אין די פערשידענע טעטיגקייטען, פארשפרייטען
אידישקייט בכלל, און העלפען פארשטארקען די מוסדות הינוך על סתרת
הקדש בפרט,

און השם יתברך זאל העלפען, איר זאלט דאָס טאן אויף לאנגע
גוטע יארן צוזאמען מיט אמת'ן נחה פון קינדער און קינדס קינדער, ש"ח,
אידישן חסידות'ן נחה.

און מיר געפינען זיך דאָך אין דעם חדש אדר, וועלכער איז
א הצלחה חדש פאר אידען און אלע זייערע איינגעלעגענהייטען.

בברכה צו גוטע בשורות אין דאָס אלץ
אויבען געזאגט וואָרד ימים ושנים טובות

אשכנזי-פארעסט הילם

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, סליחות טעג, ה'תשכ"ג
- 150'טער הסתלקות הילולא
יאהר פון אלטן רבי'ן -
ברוקלין, נ. י.

הרבניה מרת טוביב ליבא ח"י

ברכה ושלום!

צום נייעם יאהר, הבא עלינו ועל כל
ישראל לטובה ולברכה, ווינטש איך און
אלע אייערע שיחיו, א כחיבה וחחימה טובה
לשנה טובה ומחוקה בגשמיות וברוחניות.

בברכה

מכתבי כ"ק
אדמו"ר נשי"ד
אל זקנת הכלה
מרת טוביב ליבא
אשכנזי

שער כתבים

מסמכים וכתבי יד המתפרסמים
כאן לראשונה
- בקשר לחייו של הרב צבי מאיר
ליוואי

סקירה קצרה אודות הרב ליוואי

- מתוך ספר תולדות אנשי שם -

הרב ר' מאיר צבי לוי שליט"א

נולד בעיר אגוסטאו פלך סור באלק פולין, בשנת תרל"ב, לאביו הרבני יהודא בר' נחום ז"ל. בנערותו למד בסובאלק אצל הרב הר"מ אב"ד מפינסק ומשם נסע לישיבת וואלאזשין המפוראה שעמדה תחת הנהלתם של הגאונים הנצי"ב זצ"ל ור' חיים סאלאווייטשיק זצ"ל. אחרי בחינה מטעם הגאונים הנ"ל נתקבל לתלמיד ולמד שם שלש שנים. בשובו לבית הוריו התחתן עם בת גביר מפו' אברהם סערייסקי נכבד ות"ח (בן ח"י שנה) ואחרי שנה שב ללמוד בקבוץ

האברכים באיישישאק. בשנת תרנ"א נסמך להוראה מהגאון ר' שלמה זצ"ל בעל החשק שלמה מווילנא והגאון ר' צבי הירש ז"ל, מה יפית אב"ד איישישאק ועו"ר. בכדי להציל עצמו ממשרות הצבא ברוסיה בא לארה"ב בשנת תרנ"ב והרב הכולל הגאון ר' יעקב יוסף זצ"ל קרבו מאד. אחרי שבועות אחדים נתמנה עפ"י המלצת הנ"ל לרבה של עיר סיראקיוו ושמש שם איזה חמש שנים

השתוקק לברוח מהרבנות ונסה במסחר ולא הצליח עד שבשנת תרס"ב הוכרח לקבל על עצמו שוב את עול הרבנות אחרי הבחרו לרבה של קהלת טאראנטא קנדה, ובה יכהן מני אז. חבר לאגודת הרבנים (מהראשונים) בארה"ב וקנדה וחבר הועד לעזרת תורה ונשיא ועד הרבנים בטאראנטא. ידיו רב לו בתורה וכתב הרבה חדושי תורה בהלכה והנו מהרבנים החשובים באמריקה.

פרטים מעטים אלו אשר בסקירה זו, הם בכללות כל הידוע לנו אודותיו. לקמן יובאו צילומים של מסמכים מקוריים המתעדים את עיקרם של פרטים אלו בחייו.

א. מכתב בידור מהרב שלמה הכהן מווילנא

הרב ליוואי היגר מפולין לארה"ב (כדי להשתמט מן הצבא), והביא עמו תעודי הסכמה והמלצה מגדולי ישראל (כפי שיוזכר לקמן ד').

במכתב שלפנינו אנו מוצאים רקע לאחד מתעודותיו שהביא מאת בעל ה'חשק שלמה' - הרב שלמה הכהן מ"ץ דק"ק ווילנא, אשר שלח מכתב אל ידידו הרב צבי הירש מה-יפית (בשעתו אב"ד דק"ק אישישאק), בו מברר אודות הרב ליוואי. (הערה: במכתב נאמר על הרב ליוואי "המוכ"ז" - "המוליך כתב זה", ונראה שכתב זה הולך הרב ליוואי בעצמו). ודא"ג מפלפל עמו בסוגיא בגיטין. המכתב נושא את התאריך ט"ז תמוז תרנ"א.

בעז"ה יום ד' ט"ז תמוז תרנ"א לפ"ק

תיתי שלמא רבא מן שמיא וחיי אריכי וברכתא טבא לכבוד ידיד עליון ויראיו וידיד נפשי עוו ה"ה הרב הגאון המפורסם החו"ב סוע"ה וכו' שכ"ת מו"ה צבי הירש נ"י הגאב"ד דק"ק אישישאק יצ"ו לו ולכל הנלוים אליו והמסתופפים בצלו יהי' חיים ושלוש עד העולם אכיה"ר.

ואחדש"ת הרמה באתי לבקשו אודות כבוד האברך היקר והנכבד הרב הגדול החו"ב וכו' מו"ה מאיר צבי נ"י מק"ק אלינקא המוכ"ז שבא אצלי לתהות על קנקנו האיך כוחו גדול בש"ס ופוסקים ובהיות שאין דרכי מעולם ליתן כתב תעודה לסמיכה לשום אדם בלתי אם נתוודע לי מתחילה דרכו ומהותו של אותו האיש אם הוא ישר וירא שמים ומתהלך בתומו עם אלקים ואנשים ולכן לא יכולתי למסור בידו כתב תעודה ואף שלפי הנראה הוא כלי מוכשר לזה כי ראיתי כי ידיו רב לו לפלפל בהלכה ולהקשות ולפרק בהלכה ויש לו שכל ישר וגם שאלתיו בכמה דינים בחלק יו"ד והשיב כהוגן מ"מ לא ראיתי לכתוב לו מחמת טעם הנ"ל,

ולכן אבקש מכבודו נ"י שימחול לכתוב לי דרכו וטבעו של הרב האברך הנ"ל אם הוא מתמיד בלימודו וישר הולך עם אלוקים ואנשים וראוי למסור בידו כתב תעודה וסמיכה וגם בוודאי מכירו כת"ר נ"י בביאותו ובחריפותו בגמ' ופוסקים יותר יען כי גדל שם האברך הנ"ל בבית מדרשו זה יותר מחצי שנה ואני לא היה לי פנאי לעסוק עמו בהלכה ובסברא כפי הצורה לזה ולכן ימחול כת"ר נ"י להשיב לי את הכל כל דבר שורש[?]. בזה.

– ולמען שלא יבוא דברי ריקם בלי תורה ראיתי לכתוב לו מה שאני עומד בתימה כעת על דברי הר"ן בפ"ב דגיטין במשנה דהאשה כותבת את גיטה ונותנו[?]. ואף דמחוסר הקנאה בין כתיבה לנתינה מ"מ לא מקרי מחוסר מעשה משום דהקנאה אינו מעשה בגופו של גט כמו בקציצה. והדבר תימה דבחולין ד' פ"ד אמרינן דמשו"ה אינו נוהג כיסוי בקדשי בה"ב ואף דיכול לפדותן אחר השחיטה לר"ש משום דכתיב ושפך וכיסה מי שאינו מחוסר רק כיסוי יצא זה שמחוסר פדיה וכיסוי, והרי פדיה נמי אינו בגופו של כיסוי רק דצריך לפדות הבהמה ולא גרע מהקנאה, ודברי הר"ן צע"ג – לכאורה.

ולא עוד אלא דמשם יש לתמוה על הא דאמרינן ביבמות ד' נ"ב דאם אמר כתוב גט לאשה דעלמא אינו גט משום דהוי דבר שלב"ל ומבואר בתוס' וברא"ש דלר"מ דס"ל דאדם מקנה דבר שלב"ל הוי גט ולפי הנ"ל אמאי הוי גט הא מחוסר מעשה דקידושין בין כתיבת הגט להנתינה ואף דהמעשה אינו בגט רק באשה מ"מ הא הכא נמי אין המעשה בעפר הכיסוי רק בהבהמה ודמי להך דיבמות.

ועי' בס' עין יצחק להגאב"ד דקאונא נ"י באה"ע סימן ב' שהביא לד' הר"ן הנזכר והביא ראי' ל' הר"ן מהש"ס דיבמות הנ"ל וגם עליו יש לתמוה דלא העיר מד' הש"ס דחולין דהוא נגד דברי הר"ן והש"ס דיבמות הנ"ל וצע"ג.

– ובאמת שלולא דברי הר"ן ז"ל יש לי דרך נכון ליישב קושיית הר"ן וגם הסוגיא דיבמות אבל ד' הר"ן צע"ג –

ידידו הדו"ש שלמה הכהן מ"ץ דפ"ק ווילנא

ראשי פרקים לחייו של הרב שלמה הכהן מוילנא

(לקוח בעיקר מתולדות המחבר הנדפסים בריש ספרו 'בנין שלמה')

תקפ"ח: נולד בוילנא לאביו ר' ישראל משה הכהן (מיוחס לעלי הכהן).

בילדותו למד ש"ס אצל אביו, ואצל אחיו הגאון ר' בצלאל הכהן בעמח"ס "ראשית ביכורים" ו"מראה כהן". לאחמ"כ למד שו"ע חו"מ אצל הרב יצחק שירווינט מגדולי רבני ווילנא, ואת ארבעת הטורים ושו"ע צל הרב יעקב בריט – ר"מ בוילנא.

מסופר כי בהיותו בן 16 חלה מאוד והרופאים אמרו שעליו להפסיק ללמוד תורה, אך הוא סירב להפסיק מלימודו באמרו שהתורה היא חייו.

תרי"ב: בהיותו בן כ"ד שנים החל בכתיבת ספרו על השו"ע במשך ארבע שנים. חידושים והערות אלו נדפסו בספריו "בנין שלמה" (נדפס בתרמ"ט) ו"עצי ברושים" (נדפס תרס"ו). ספר נוסף בשם "עצי אלמוגים" אבד בעת מלחמת העולם השני'. כמו"כ השאיר אחריו 3000 קונטרסים מלאים בחידושו ודברי תורותיו. ספר נוסף מספריו הידועים הוא חידושי מהרש"ך למשניות ותלמוד.

תרכ"ה: נתמנה כרב ומו"צ ראשי בק"ק ווילנא. בתפקיד זה כיהן עד פטירתו. **תרל"ה:** לפי צוואת רבו ר"י בריט, שימש בעצמו כראש הישיבה לאחר פטירתו (עד שנת תרנ"ב).

כאשר הודפס הש"ס בוילנא בדפוס האלמנה האחים ראם, הגיה ר' שלמה את הש"ס, וכמו"כ כתב הגהות על רבינו חננאל ועל פי' רבינו גרשום מאוה"ג – אשר זכו להידפס על שולי גליוני הגמרא.

תרס"ו: כ"ט כסלו ליל חמישי דחנוכה, נפטר.

בעלה יופי ג' טל' ראוי חונא לכה
 תתי לטעא רבא לטעא ותיי אחיפ
 וברכתא טכא לכה ותיי חונא
 לוראני לוריא כט' צו' ה' הרק
 הגאון הטפוס החוק סולה וכו' לכה
 מלה לכה הויח לכה הגאון חונא
 אישטאק יצו לו ולכה חונא אלו
 נחטמפוס קצו ותיי חונא וטאק צו
 העולם אטה' — — —

נחטמפוס חונא באת לכה חונא חונא
 האבוק חיקר ולפכה הרק חונא
 וכו' מלה חונא לכה חונא חונא חונא
 לכה חונא חונא חונא חונא חונא
 חונא חונא חונא חונא חונא חונא
 חונא חונא חונא חונא חונא חונא
 חונא חונא חונא חונא חונא חונא
 חונא חונא חונא חונא חונא חונא
 חונא חונא חונא חונא חונא חונא

ישר עמד לעיני נשתהלק בתומו עם אלוקים ואנשים נלכין לא יכולת
 לעסוק בידו כרת תלמידי יאל שלם הנראה הוא כלי מוכשר לאה כי
 ראיתי כי ידיו רב לו אכסל בהלכה ובהקשר נלכין בהלכה נוט לו
 אלא ילך וילך למותו בבער בונקם כסלק יונה והלוי כהובין מע
 לא ראיתי לכתבו או עתה לוי הנל ולכן אפקס מפדונו כי לעתה
 אכסל ברכו ולכסו של הרב האכסל הנל אה הוא מתעורר בלשונו
 עשר הולק עם אלוקים ואנשים וראוי לעסוק בידו כרת תלמידי
 וכעבור ולק בלוגאוי מעטנו כרת י"י בקדושתו ובחמדתו
 בלמל וכוסקד יורם ילן פי גמל לא האדק הנל בכות
 מעתה זה יורם מעתה שלם ודני אז הנה ע כנאו
 אשוק עם בהלך וכעבור כפי הצורך לאה נלמל ועמל

ולא צוה אלא צטלג יט לתענה יצח הכא באמתח בוכמות ה' נל
 באם אתר כירק גט לאלה בלחמא צומ גט טלם דתני דבר אלול
 ומקואר כראט ובסאט בלחמ בלחמ באפס עקס דבר אלול הנו
 גט ולס הנו אמאי הנו גט הא שמוכר מלס דקבועסן בין
 כרית הנו לתענה נאך הילסא אינו בלחמ נק צאלס
 מא' הא הרב נ' אין הענין בעבר הכוסו רן בהקנה
 וטו ~~ל~~ להק בוכמות ולעו בם עין ולחק להגארה
 בקאנועו נ' קאהל סומן ל' להפא ל' הנו הניכר והנו
 כצנה ל' הנו מהלס בוכמות הנו ולג עזא וס לתמוה
 גאז הנו הנו הנו בכולו דהוא נלג בקבו הנו
 והלס בוכמות הנו ולחל - ופאעט סלוא 23 הנו הנו

חייב וטעם - יצח וילא י' וילא חייב וטעם
 י' וילא חייב וטעם י' וילא חייב וטעם
 י' וילא חייב וטעם י' וילא חייב וטעם
 י' וילא חייב וטעם י' וילא חייב וטעם

ב. מענה הרב צבי הירש מה-יפית

הרב צבי הירש בן הרב נפתלי הערץ מה-יפית אב"ד דק"ק איישישק, הכיר את הרב ליוואי במשך תקופה מסוימת בה למד בעירו, והשיב בתשובה אל ידידו הרב שלמה הכהן, בו מרבה לשבח ולפאר את הרב ליוואי. מכתב זה נושא את התאריך ט"ו מנ"א תרנ"א.

ידיד נפשי הרב הגדול חו"ב מור"ג חריף משכיל וי"א מעוזו כש"ת מו"ה מאיר צבי ב"ר יהודה ז"ל מאלינקה, ישב בשבת תחכמוני פה זה כערך שנה גם מקודם הי' מתגורר באהלה של תורה בבית למוד הגדול דק"ק וואלזין, וכל עת היותו למד בשקידה ובעיון והרבה פעמים פלפלתי עמו בהלכה בגפ"ת ופוסקים ומצאתיו מלא דבר ה' בגמ' וסברא לדבר הלכה בתורה עפ"י שי' הש"ס והפוסקים בשכל ישר וסברא ישרה, וגם שמעתי הרבה מחי' תורה אשר חידש עפ"י עיונו וישרו בעיני כי ראיתיו מפלפל ושונה קולע אל המטרה כאחד הלומדים המופלגים שי' לא בדרך עקלתון חלילה, וכן כל עת היותו פה עירנו כמה פעמים טיילתי עמו בעניני הוראות או"ה ודיני ממונות וכיון אל ההלכה עפ"י שי' הראשונים ובעלי הש"ע וגדולי האחרונים ז"ל וכן הנני להעיד עלי' נאמנה ולהודיע טבעו בשער בת רבים כי ראוי והגון להורות ולדון וכבוד הרבנות הולמתו גם כאשר הכרתי את דרכו בקודש לפני אלקים ואנשים הנני בטוח כי ירוו נחת כל אשר אשר יחוסו בצלו [בעו..] וכחו וחילו לתורה ולתעודה, יהנה מתורתו גם לזולתו ויהי ה' עמו להצליחו לתור לו מקום מנוחה למען יחי' בה חיי נחת וישמחו בו חוסיו והוא בהם, כי יעסוק בתורת ה' ועבודה תמה, יגל יעקב ישמח ישראל ובקדוש ישראל יתהללו,

דברי המודיע לכבוד התורה ולומדי' מברכ' בחיי עונג ונחת ביראת ה' טהורה ועושר המאושר, בעה"ח יום ד' ט"ו מ' אב תרנ"א לפ"ק פה איישישק,

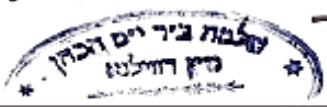
נאום הירש באמ"ו הרב הג' מוהר"ן הערץ זללה"ה החופ"ק

ג. כתב סמיכה מהרב שלמה הכהן מווילנא

בתאריך כ"ח מנ"א תרנ"א כתב הרב שלמה הכהן תעודת סמיכה עבור הרב ליוואי.

הנה אשר עבר
 דרך עירינו
 ווילנא כבוד
 האברך הרב
 הגדול בתורה
 ויראה החריף
 ובקי - אור
 הברקי -
 משנתו זך ונקי
 שכ"ת מו"ה
 מאיר צבי נ"י
 ב"ר יהודא ז"ל
 מק"ק האלינקא
 יצ"ו לדרך
 הילוכו היה קרב
 ובא לפני
 להראות חזותו
 ובקיאותו בגמ'
 ובסברא ישרה
 ומידי עסקתי
 עמו בהלכה

הנה אשר עבר
 דרך עירינו
 ווילנא כבוד
 האברך הרב
 הגדול בתורה
 ויראה החריף
 ובקי - אור
 הברקי -
 משנתו זך ונקי
 שכ"ת מו"ה
 מאיר צבי נ"י
 ב"ר יהודא ז"ל
 מק"ק האלינקא
 יצ"ו לדרך
 הילוכו היה קרב
 ובא לפני
 להראות חזותו
 ובקיאותו בגמ'
 ובסברא ישרה
 ומידי עסקתי
 עמו בהלכה

בכמה עניינים שונים הכרתי רב גובריה וכוחו וחילו באורייתא וידיו רב לו בגמ' ובפוסקים ובסברא ישרה ויש לו שכל חריף וישר לחדש ולפלפל בהלכה בסברות ישרות הניתן לאומרן וגם ראיתי חד"ת שלו מה שפלפל בהלכה באיזה עניינים וישרו בעיני וכל כי הני מילי מעליותא מתאמרין משמיה ולכן מכל הלין ראיתי כי ראוי הוא לתורה ולהוראה כי ראוי הוא לאותו איצטלא ויורה יורה וידין ידין בעז"ה ויהנו רבים מאור תורתו ומובטחני כי בכל מקום שיקבלוהו לרב ולמורה אזי נחת ינחתו ממנו והיה יהי' להם לשם ולתפארת וחפץ ד' בידו יצליח להגדיל תורה ולהאדירה ויתקבל לרצון בעז"ה, כה דברי הכותב לכבוד התורה ולומדיה ובא עה"ח בזה אור ליום ד' כ"ח מנחם אב שנת תרנ"א לפ"ק

- נאום שלמה בלא"א מוה"ר ישראל משה הכהן זלה"ה מ"ץ דפ"ק ווילנא.

ד. מכתב 'הרב הכולל' בעיתון – אודות הרב ליוואי

עם בואו לארה"ב בשנת תרנ"ב, הביא עמו תעודות המלצה והסכמה מגדולי ישראל שבאירופה, ובא בקשר עם הרב הכולל לקהלות ארה"ב בשעתו, הרה"ג הרב יעקב יוסף (יאסעף), אשר סייע לו רבות בקבלת הרבנות בסיראקיוז נ.י. הובא כאן פיענוח המכתב, צילום העיתון, וצילום המכתב (המכתב המקורי לא נכתב ע"י הרב הכולל בעצמו, כפי שמפורט בסופו).

ב"ה ג' במדבר תרנ"ב, נויארק

ניגש לפני האברך הרב המואה"ג חו"ב בחדרי תורה המפולפל בהלכה כש"ת מוה"ר מאיר צבי נ"י מק"ק אלינקא [ובעיתון נדפס: מק"ק אגוסטאו פלך סוואלק] ואתא ואייתי מכתבי תעודה מגאוני יורעפ, וכולם הרבו בשבחו עד להפליא כי רב כוחו וחילו לאורייתא וכתר הרבנות הולמתו, וכי דרכו בקודש עם אלקים ואנשים, והגאונים הנ"ל מבטיחים אשר בכל מקום שיקבלו את הרב המאור הגדול הנ"ל לרב ולמורה אזי נחת ינחתו ממנו ויהיה להם לשם ולתפארת בעולם. ע"כ גם ידי תכון עמו. והנני להוסיף ולחלות מאת אחבנ"י בערי אמעריקא היראים והשלמים, אשר בכל מקום שיבא הרב הנ"ל לקבלו לפי כבוד תלמיד חכם גדול כמותו ירבו בישראל, ולקבלו בכל מידי דמיטב, ובכל אתר ואתר החפצים לקבל עליהם רב גדול בתורה ויראה לנהל אותם בתורה ויראה לשמחו בהרב הנ"ל כי יביאו אותם לקהלתם כי הוא ראוי והגון לנהל קהלה קדושה, והן במידי דשמיא רב חילו לאורייתא, והן במיילי דמתא דרכו בקודש לכבד כל דבר על אפניו, וכד עיר ועיר שיקבלו אותו לרב ומורה יביאו ברכה לביתם, כמאמרם ז"ל תיכף לת"ח ברכה, ויהיה להם לשם ולתפארת

,, ניגש לפני הרב המאור הגדול חריף ובקי בחדרי תורה המפולפל בהלכה כש"ת מוה"ר מאיר צבי נ"י יהודא ז"ל מק"ק אגוסטאו פלך סוואלק ואיתי מכתבי תעודה מגאוני יורעפ. וכולם הרבו בשבחו עד להפליא כי רב כחו וחילו לאורייתא וכתר הרבנות הולמתו, וכי דרכו בקודש עם אלקים ואנשים, והגאונים הנ"ל מבטיחים אשר בכל מקום שיקבלו את הרב המאור הגדול הנ"ל לרב ולמורה אזי נחת ינחתו ממנו ויהיה להם לשם ולתפארת בעולם. ע"כ גם ידי תכון עמו. והנני להוסיף ולחלות מאת אחבנ"י בערי אמעריקא היראים והשלמים, אשר בכל מקום שיבא הרב הנ"ל לקבלו לפי כבוד תלמיד חכם גדול כמותו ירבו בישראל, ולקבלו בכל מידי דמיטב, ובכל אתר ואתר החפצים לקבל עליהם רב גדול בתורה ויראה לנהל אותם בתורה ויראה לשמחו בהרב הנ"ל כי יביאו אותם לקהלתם כי הוא ראוי והגון לנהל קהלה קדושה, והן במידי דשמיא רב חילו לאורייתא, והן במיילי דמתא דרכו בקודש לכבד כל דבר על אפניו, וכד עיר ועיר שיקבלו אותו לרב ומורה יביאו ברכה לביתם, כמאמרם ז"ל תיכף לת"ח ברכה, ויהיה להם לשם ולתפארת

נאום יעקב יאסעף
רב הכולל לאגודת הקהלות באמעריקא.

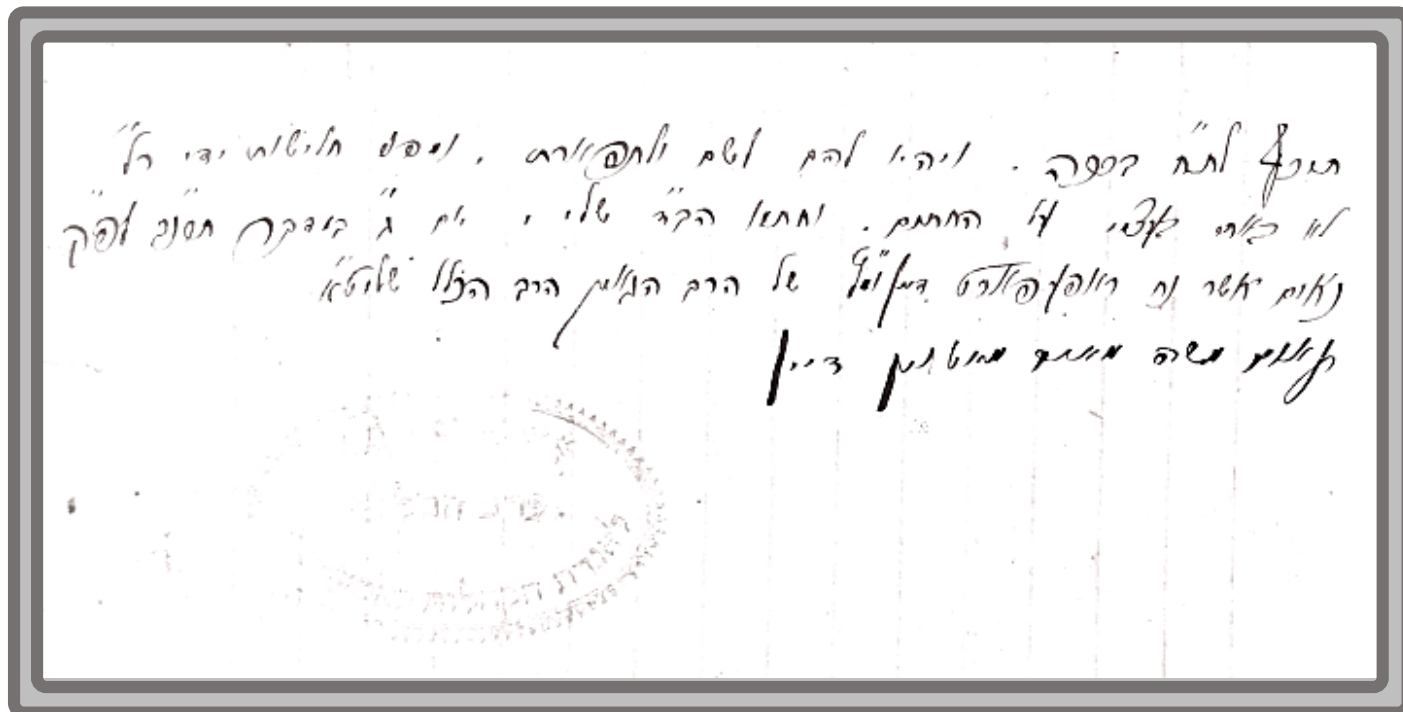
נאום יעקב יאסעף, רב הכולל לאגודת הקהלות באמעריקא.

[ובמכתב המקורי נחתם:]

ומפני חלישות ידי ר"ל לא באתי בעצמי על החתום, וחתמו הב"ד שלי, יום ג' במדבר תרנ"ב לפ"ק

נאום אשר נח ראפעפארט דיין ומ"ץ של הרב הגאון הרב הכלל שליט"א

נאום משה מאיר מאטלין דיין

ראשי פרקים לחייו של 'הרב הכולל' - הרב יעקב יוסף (יאסעף)

(לקוח מ'תולדות המחבר' בסוף ס' "לבית יעקב" (תשס"ב, בני ברק). 'אוצר זכרונות' (אייזנשטיין) ע' 252 ואילך)

תר"א-תרמ"ח: נולד לאביו הרב דובער למשפחת יוסף במחוז ראסיין בפלך קובנה. בבחרותו למד אצל הנצי"ב בוואלז'ין, אשר נתן לו השם "חריף" ונעשה שמו "יענק'לה חריף". בהמשך עבר ללמוד אצל רבי ישראל סאלנטער בישיבתו החדשה בתנועת המוסר, דבר שהשפיע רבות על אישיותו והשקפתו. שימש מו"ץ ומ"מ בוילנא.

תרמ"ז: התאגדו היהודים האורטודוקסים אשר בארה"ב ובניו יורק בפרט, ויבקשו להרים את קרן התורה והיהדות ע"י ומינו עליהם את הרב יעקב כ"רב הכולל" (ובפרט מצד כשרות הבשר והשוחטים).

תרמ"ח: בשנה זו הדפיס לראשונה את ספרו 'לבית יעקב' הכולל את דרשותיו הערותיו ופסקיו. בש"פ דברים באה אניתו אל חוף אמריקה (אך לא ירד ממנה עד מוצ"ש).

תרמ"ח-תרס"ב: אמנם בתחילה נתקבל בכבוד ובאהבה גדולה, מכל מקום, לאחר שהחל בהנהגת תקנות לסגור פירצות הדת, החלו 'בעלי המאה' אשר הם 'בעלי הדיעה' לעכב ולמנוע ממנו את עבודתו בקודש, עד אשר הרהינו לדבר סרות ורעות אודותיו בעיתונים וכיו"ב, יחס הנ"ל, וכמו"כ השינויים שעשו בתנאיו

הגשמיים כגון ביתו ומשכורתו השפיעו רבות על מצב נפשו וגופו, ובשנותיו האחרונים מיעט לצאת מביתו.

תרס"ב: בכ"ג תמוז, נפטר מחולשתו. הלוויתו של הרב יעקב יוסף היתה מהגדולות שידעה מדנת ארה"ב כאשר הכל חלקו לו כבוד והספד, וכל החנויות נסגרו לכבודו. חרטה עמוקה מלאה את לב כולם.

ה. מינויו לרב ואב"ד בעיר סיראקיוז

בהמשך למכתבו ובקשתו של 'הרב הכולל', אכן נתמנה הרב ליוואי כרבה של העיר סיראקיוז אשר בניו יורק. לפנינו ידיעות מהעיתונות באותה תקופה.

סיראקיוז נ. י. אויגוסט 25, 1892.

דער אבענד פין פאריגען זאנטאג וואר איין אינטערסאנטער פיר סיראקווער יהודים אין דיעזעם אבענד האט דיא נייעגיגרינדעטע חברה "אהל יעקב" ערווהלט הרה"ג חריף ובקי כש"ת מו"ה מאיר צבי ב"ר יהודה ליוואי פון יאגוסטאווי אין סובאלקער גובערניע פיר א רב א מורה ומנהל לעדת בני" בסיראקווע. אגרוסיער עולם האט זיך פארזאממעלט אין דער זאגעגאנטער "רוססישער שוללע" נאכהער וויא דער פרעזידענדט מר. בארנפיעלד פון דער חברה אהל יעקב צור ארדער גערופען האט, אונד די אפפיערס דער חברה זייערע רעספעקטיווע פלעטצער גענאמן האבען, האט החכם המשכיל המפורסם דוד יונה גיטעלזאהן פארגילעזען דעם רב'ס סמיכות, זיינע פילע רעקאמענדאציען בריעפע מגאוני אייראפא אונד פון הרה"ג הרב הכולל דנייא יארק. וויא אויך דעם רב'ס פארפאזישון. דיעזעס אללעס וואר ביי דער פערזאמלונג מיט גרויס אינטערעסע צוגיהערט. דער פרעזידענט האט פאר גיבראכט דאס מען זאלל דעם רב עלעקטען. דיעזעס וואר מיט רגוים ענטציקונג אונד איינשטימונג דורך געפיהרט. דער כתב פון דער חברה צום רב וואר גלייך פערפערטיגט ביי העררען גיטעלזאהן און ראביי וואר פארגילעזען. חתימות זיינען גיפולגען איינע נאך דיא אנדערע יעדערער האט געוואלט האבען א טהייל אין דער אונטערנעמהונג בעגייסטערונג האט געהערשט דורך דער גאנצער געמיינדע. עס וואר ווירקליך א פראכטפאללע סצענע צו זעהען וויא דיא צאן קדשים האבן זיך פערזאממעלט איינען רועה נאמן צו ערוועהלן.

א קאמטע מזקני החברה וואר ערעוועהלט דעם רב מכשר צו ציין אונד איהן איין צו לאדען צום מיטטונג. קוים האט דער רב בעטרעטטען דעם שוועל קוים האבען דיא לייטע זיין הדרת פנים דערזעהען, זיינען זיי אללע וויא איין מענש אויף געשטאנען אום איהם מקבל פנים צו זיין אונד איהם איין הערצליכעס "מזל טוב" צו ווינשען.

דער פרעזידענט האט איהם ערקלערט דעם אינהאלט דער פארזאמלונג אונד זייער רעזאלושון, נאך הער וויא די דער יחיה האט ער א גלענצענדע דרשה געהאלטען. דען ענין זיינער דרשה וואר דברים י"ו ט"ז שמואל ה' ח'). דיא דרשה האט א גרויסען איינדרוק געטאכט אויך דיא צו הערער וועלכע האבען יעדער ווארט געשלונגען.

אזא אבענט איז באמת ניכט פארגעקוממען אין דער געשיכטע פאן סיראקווער יהודים און זיי וועלען איהם לאנג האבען צו געדיינקען.

מרדכי ליב וועקסלער מורה בהת"ת דסיראקיוז.

איינער פריינד : מו"ל

סיראקיוס, נ. י., אינווסט 25, 1893

דער אבענד פון פאָריגען זאנטאג וואר איין אינטער-
דעסאנטער פיר סיראקווער יהודים. אין דיעזעם
אבענד האט דיא נייעגיגרינדעטע חברה "אהל יעקב"
ערוועהלט הרה"ג חריף ובקי כש"ת מו"ה מאיר צבי
ב"ר יהודה ליוואי פון יאגוסטאו אין סובאלקער
גובערניע פיר אַ רב אַ מורה ומנהל לעדת בניו
בסיראקווע. אגרויסער עולם האט זיך פֿערוואממעלט
און דער זאָ גענאנטער "רוסישער שולגע" נאכהער
וויא דער פרעזידענט מר. בראנפֿיעלד פון דער
חברה אהל יעקב צור ארדער גערופֿען האט, אונד
דיא אָפֿטיכערס דער חברה וייערע רעספעקטיווע
פלעטצער גענאמען האבען, האט החכם המשכיל
המפורסם רוד יונה ניסעלואהן פֿארגילעווען דעם
רב'ס סטיכות, ויינע פֿילע רעקאמענדאציען ברעפע
סנאוני אייראפא אונד פֿון הרה"ג הרב הכולל רנייא-
יארק. וויא אויך דעם רב'ס פראפאזישון. דיעזעס
אללעס וואר ביי דער פֿערוואמטונג מיט גרויס אינטער-
רעסע צוגיהערט. דער פרעזידענט האט פֿאר גיבראכט
דאס טען זאלל דעם רב עלעקטען. דיעזעס וואר מיט
גרויס ענטציקונג אונד איינשטימטונג דורך געפיהרט.
דער כתב פון דער חברה צום רב וואר גלייך פֿער-
פֿערטיגט ביי העררען ניספעלואהן און ראביי וואר

פֿארגילעווען. חתימות ויינען גיפלויגען איינע נאך
דיא אנדערע יעדערער האט געוואלט האבען אַ
סהייל אין דער אונטערנעהמונג, צענייסטערונג האט
בעהערשט דורך דער גאנצער געמיינדע. עס וואר
ווירקליך אַ פראכטפֿאללע סצענע צו זעהען וויא דיא
צאן קדשים האבען זיך פֿערוואממעלט איינען רועה
נאמן צו ערוועהלען.

אַ קאָמטע מוקני החברה וואר ערוועהרט דעם
רב מבשר צו זיין אונד איהם איין צו קארען צום
מיטטונג. קוים האט דער רב בעטרעסטען דעם שוועק
קוים האבען דיא לייטע זיין הדרת פנים דערזעהען,
זיינען זיי אלע וויא איין מענש אויף געשטאנען אום
איהם טקבל פנים צו זיין אונד איהם איין הערצלי-
כעס "מול טוב" צו ווינשען.

דער פרעזידענט האט איהם ערקלערט דעם אינ-
האלט דער פֿערוואמטונג אונד זייער רעזאלושון,
נאך הער וויא דיא דער יחיה האט דיא אָפֿטיכערס
אונד דיא געמיינדע בעראנקט האט ער אַ גלענצענדע
דרשה געהאלטען. דער ענין ויינער דרשה וואר
דברים י"ו ט"ו שמואל ה' ח'. דיא דרשה האט אַ
גרויסען איינדרוק געטאכט אויף דיא צו הערער
וועלכע האבען יעדער ווארט געשלונגען.

זוא אבענט אין באמת ניכט פֿארגעקוממען אין
דער געשיכטע פֿאן סיראקווער יהודים און זיי וועלען
איהם לאנג האבען צו געדריינקען.
מררכי ליב וועקסלער מורה בחת"ת דסיראקיוו.

בא' העיתונים כתבו ידיעה והערכה (בכותרת: "דוגמא יפה") על הקהילה אשר מינו עליהם את הרב ליוואי, והבטיחו את תפקידו למשך עשר שנים.

א שעהנער ביישפיעל

פון דער רוסישער שוהל.

די רוסישע שוהל שערי צדק 29 סענ-טער עוועניו, האבען ביים לעצטען מיטינג ערוועהלט זייער ווירדיגען רב מאיר צבי לעווי פאר די נעקסטע 10 יאהר.

זיי האבען דערמיט געצייגט די דאקאמער אידען אז די תורה אונזערע דארף ניט זיין ביי אונז לעג ולקלס אז א רב זאל דארפן דורך מאכען א יום הדין פאר זיין ביטערע פרנסה יעדען יאהר. מיר ווייסען אין דער אלטער היים ווען מען האט א רב איין מאהל אויפגענומען איז ער געווען רב אויף אייביג, דאדורך האבען די רבנים געקענט עפעס אויפטאהן פאר אונזער היי ליגער תורה, אבער אין די היגע לענדער וואס קען דער רב טהאן פאר דער געמיינדע ווען זיין לעבען איז תלויה לו מנגד. טאג-מער קריגט ער צו געווארפען זיין פאס פארט אבצופאהרען ביים נעקסטען עלעק-שאן. ביי אזעלכע ביטערע הנהגות קען מען דעם רב נאך ניט בעשולדיגען אויף קיין זאך, דארום האט די אויבענדערמאהנטע קאנגרעגייגשאן פארדיענט דעם אלגעמיינעם ארטהא דאקסישען אידענטהום און פערדיענען צו זיין א סימבאל פיר אלע שוהלען זיי זאלען זיך אבליענען צו ערוועהלען זייערע רבנים, רבנים אויף לאנגע טערמינען.

א שעהנער ביישפיעל פון דער רוסישער שוהל

די רוסישער שוהל שערי צדק 29 סענטער עוועניו, האבען ביים לעצטען מיטינג ערוועהלט זייער ווירדיגען רב מאיר צבי לאווי פאר די נעקסטע 10 יאהר.

זיי האבן דערמיט געצייגט די אמעריקאנער אידען אז די תורה אונזערע דארף ניט זיין ביי אונז לעג ולקלס אז א רב זאל דארפען דורך מאכען א יום הדין פאר זיין ביטערע פרנסה יעדען יאהר. מיר ווייסען אין דער אלטער היים ווען מעט האט א רב איין מאהל אויפגענומען איז ער געווען רב אויף אייביג, דאדורך האבען די רבנים געקענט עפעס אויפטאהן פאר אונזער הייליגער תורה, אבער אין די היגע לענדער וואס קען דער רב טאהן פאר דער געמיינדע ווען זיין לעבען איז תלויה לו מנגד. טאמער קריגט ער צו געווארפען זיין פאספארט אבצופאהרען ביים נעקסטען עלעקשאן. ביי אזעלכע ביטערע הנהגות קען מען דעם רב גאר ניט בעשולדיגען אויף קיין זאך, דארום האט די אויבענדערמאהנטע קאנגרעגייגשאן פארדיענט דעם גרעסטען קרעדיט פטו דעם אלגעמיינעם ארטהאדאקסישען אידענטהום און פערדיענען צו זיין א סימבאל פיר אלע שוהלען זיי זאלען זיך אבליענען צו ערוועהלען זייערע רבנים אויף לאנגע טערמינען.

ו. תמיכת 'הרב הכולל' ברב ליוואי

תפקיד הרבנות בקהילות ישראל בימים ההם היתה מאתגרת במיוחד. על הרבנים היתה אחריות רבה לדאוג לענינים בסיסיים ביהדות, להלחם ברעפארמים שהיו אז תנועה חזקה ביותר וכיו"ב.

מבין הדברים החשובים שעמדו אז על הפרק היה נושא כשרות הבשר, השחיטה והשוחטים. תקנות רבות נצרכו הרבנים לתקן כדי להעמיד את כשרות הבשר על מכונה.

במכתבים שלפנינו מובא תמיכתו של 'הרב הכולל' הרב יעקב יוסף, ואת חיזוקו לרב ליוואי, בו מורה לו לנהוג באלו השוחטים שאינם מצייתים אליו כמוכרי נבילות, ושחיטתם אסורה בתכלית.

ב"ה עש"ק בהעלותך תרנ"ב

כבוד ידידי וחביבי הרב המאוה"ג הג' חוב"ק וי"א כש"ת מו"ה מאיר צבי הרב ואב"ד בעיקר סיראקיוז
נ"י

מכתבו הגיעני לנכון וע"ד אשר כת"ר עשה התקנה כי לא ישחטו שוחטים כי אם שיהי' שנים דוקא והשו"ב מ' נוסבויס, עבר על רצונו ועל התקנה וימאן לשמוע אל דברי הרב הג' ואל תקנתו הנני לאמור לכת"ר יחי' כי השו"ב שמרד בו ומה גם במקום שיש תקנה יש להכריז בכל בתי כנסיות כי שחיטתם אסורה כשחיטת נבילה גם הכלים אסורים בלא הגעלה כדת.

ידידו אוהבו
יעקב יוסף רב הכולל

תקנת שני שובי"ם

תקנה ישנה היא שנתקנה בקהילות קהילות בתפוצות ישראל אשר בשעת השחיטה יהיו נוכחים שני שוחטים. דבר זה נוגע לכמה פרטים בתהליך השחיטה ובעיקרם בדיקת הסכין (ובדיקת הבהמה הנשחטת). וכמ"ש בשמלה חדשה סי"ח ס"כ הביא כבר ש"ראיתי במקומות החרדים לדבר ה' ממנים שנים". ואף כתבו הפוסקים שבמקום שנתקן הדבר, העובר ע"כ – שחיטתו אסורה.

וכמ"ש כ"ק אדמו"ר נשי"ד במכתבו (אג"ק חי"ב אגרת ד'ריג): ". . אלא שכנראה עודנו מוסיף בהנהגתו זו וגם הכניס קולות באופן השחיטה, אומר שמספיק שוחט אחד, למרות שנהגו בכו"כ מקומות רבות בשנים שיהיו שני שובי"ם, ובפרט בהנוגע בשחיטת כבשים".

ובקובץ 'המאור' קיג - האריך הרב יעקב אביגדור (רב במעקסיקא) לבאר ההכרח מן הדין בשני שוחטים בשחיטת דקות.

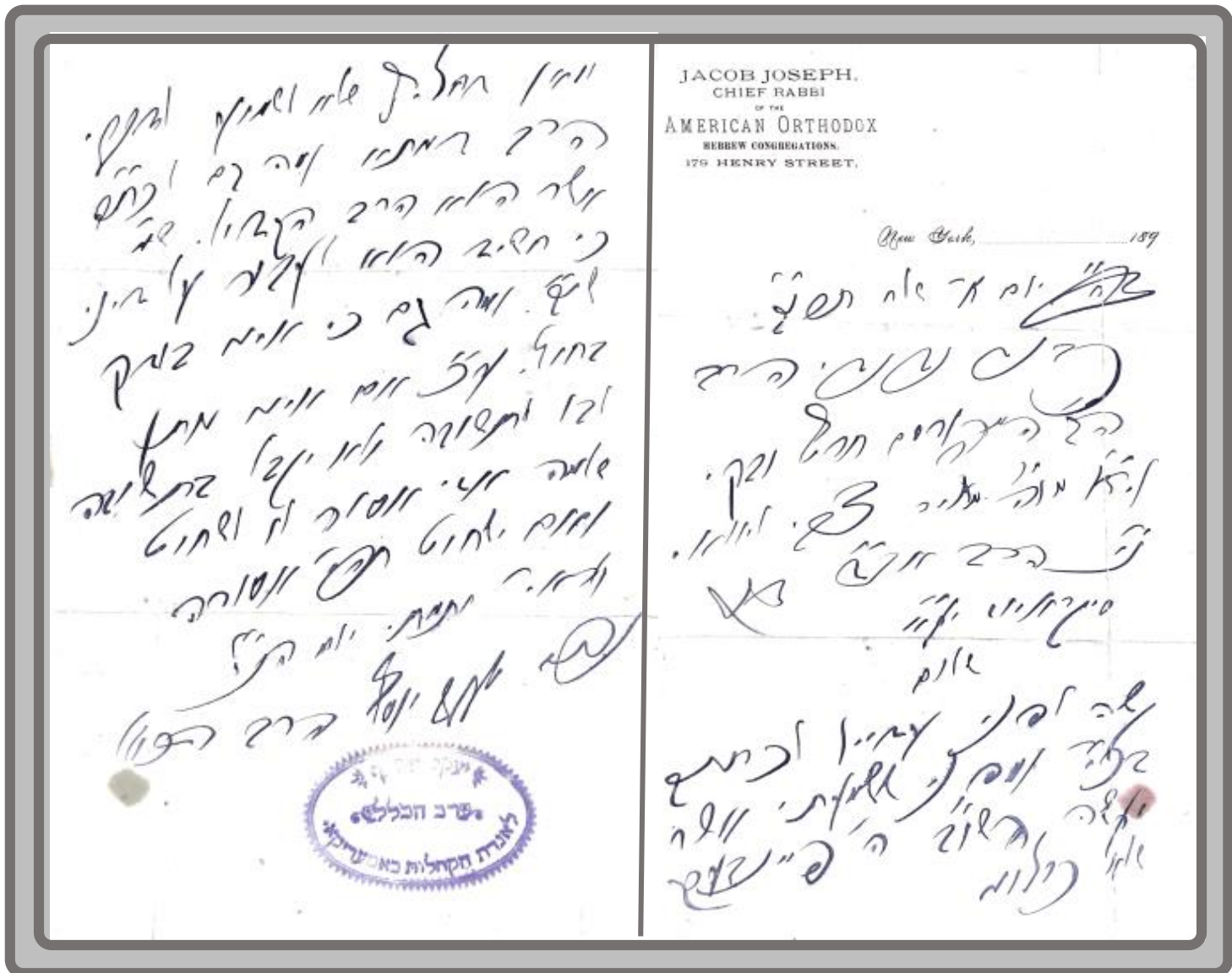
ב"ה יום א' שלח תרנ"ב

כבוד ידידי הרב הג' המפורסם חריף ובקי וי"א מו"ה מאיר צבי ליוואי נ"י הרב אב"ד דק"ק סיקראיוז
יע"א
שלום,

קשה לפני עדיין לכתוב בכ"י, ומפני ששמעתי אשר יעשה השו"ב ה' פיינבערג שלא כרצונו ומאן
דחציף שלא לשמוע לדברי הרב דמתא ומה גם לכת"ר אשר הוא הרב הגדול ש"מ כי חשיד הא לעבור
על דיני שו"ב ומה גם כי אינו בודק בחוץ ע"כ אם אינו נותן לבו לתשובה ולא יקבל בתשובה שלמה
אזי אסור לו לשחוט ואם ישחוט תהי' אסורה,

ולראי' חתמתי יום הנ"ל

נאום [2] יעקב יוסף הרב הכולל

ז. ביקור הרב ליוואי בבכנ"ס 'אנשי פוילין'

בהזדמנות אחת, בא הרב ליוואי לביקור ב'ראטשעסטער' נ. י. ועוד בטרם ביקורו, כתב 'הרב הכולל' מכתב אל ה'פרעזידענט' של בכנ"ס אנשי פוילין הנמצא שם (שכפי הנראה מן המכתב, שם משפחתו היתה גם 'ליוואי'), בו מבקשו לכבד את הרב ליוואי בדרשה בשבת.

כבוד ידידי הנגיד יקר ערך כש"ת מוהר"ר ליוואי הפרעזדענט של בהכנ"ס סוואלק אנשי פוילין יחי' לברכה שלום,

המור"ג הרב הג' חוב"ק וכ' מו"ה מאיר צבי ליוואי נ"י הרב אב"ד דק"ק שירקיוו באמעריקא הוא אחד ממדינתכם מפוילין והוא אורח הגון שבא לכאן.

אנא יהי' נא מטוב כבודו להוקירו בכיבוד של דרשה בבהכנ"ס שלכם בשבת הבעל"ט בפ' אמור, אקוה כי בקשתי כל ישיב ריקם, ויהי' חו"ש לכבודו ולכל אנשי בהכנ"ס כנפש ונפש ידידם

יעקב יוסף הרב הכולל

JACOB JOSEPH,
CHIEF RABBI
OF THE
AMERICAN ORTHODOX
HEBREW CONGREGATIONS,
HENRY STREET.

219.

New York, 189

כבוד ידידי הנגיד יקר ערך כש"ת מוהר"ר ליוואי הפרעזדענט של בהכנ"ס סוואלק אנשי פוילין יחי' לברכה שלום,

המור"ג הרב הג' חוב"ק וכ' מו"ה מאיר צבי ליוואי נ"י הרב אב"ד דק"ק שירקיוו באמעריקא הוא אחד ממדינתכם מפוילין והוא אורח הגון שבא לכאן.

אנא יהי' נא מטוב כבודו להוקירו בכיבוד של דרשה בבהכנ"ס שלכם בשבת הבעל"ט בפ' אמור, אקוה כי בקשתי כל ישיב ריקם, ויהי' חו"ש לכבודו ולכל אנשי בהכנ"ס כנפש ונפש ידידם

ידיעה זו לפנינו - ככל הנראה מדברת אודות אותו ביקור המוזכר במכתב 'הרב הכולל' (בפרט אם נשים לב אל כותרת העיתון "אורח הגון", בדומה ללשון הכתוב במכתב הנ"ל).

<p style="text-align: center;">אורח הגון</p> <p style="text-align: center;">ראששעסטער, ניוארק.</p> <p>הנני מנישים בזה תודה וברכה לכבוד האורח היקר והנכבד אשר כבר את עירנו בימים האלה... ה"ה הרב הנ' וכו' מאיר צבי ב"ר יהודא ליוואי אב"ד דק"ק סיראקיוו נ"י. בראשית בואו לפה וס ערש"ק העבר התפשטה מודעה בעירנו אשר ליום מחרת ידרוש הרב הנ"ל דרוש נכבד בביהכנ"ס החדש המפואר, כשתי שעות אחר הצהריים בש"ק העבר נהרו מכל עבר ופינה אנשים נשים, ועוד טרם הופיע הרב הנ"ל כבר התקבץ ובא קהל גדול בביהכנ"ס.</p> <p>בנעם לשונו פתח דבריו ובמליצות נשגבות החיל להטיף מעניני דיומא על אודות האחדות, כי אין טוב לישראל כ"א לחיות באהבה ואחווה ולהתרחק משנאת חנם והפירוד לבבות השורר בקרבם וזה יהיה להם כלי מלחמתם לנצח את אויבם, ואזי ימצאו המנוחה ומרגוע לנפשם וכן הוכיח בצדק את אחינו ע"ד התלמוד תורה דפה להחזיקה שלא תהיה בלא מנהל ומורה דרך לצעירי הצאן וגם על אודה הכנסת אורחים דרש ג"כ דברי חן וכולם התענגו מאוד לשמע דבריו הנעימים הנאמרים בהשכל ודעת.</p> <p>ואתם אחי בני עירי בכלל ובראש היקר ונדיב לב ר' מאיר נוסבוים מי יתן כי תשמעו לעצת הרב הג' הנ"ל הן מאוד נחוץ לנו בית ת"ת למען חנוך את בנינו על ברכי התורה והיהדות למען לא יהפכו לבוגדים בנו כאשר יגדלו.</p> <p>ובזכות זאת ישלח ה' ברכה בכל מעשה ידיכם ותחיו באשר ועשר כברכת אוהבכם. מ. קאראסן.</p>	<p style="text-align: center;">אורח הגון</p> <p style="text-align: center;">ראששעסטער, ניוארק</p> <p>הנני מגישים בזה תודה וברכה לכבוד האורח היקר והנכבד אשר כבר את עירנו בימים האלה, ה"ה הרב הג' וכו' מאיר צבי ב"ר יהודא ליוואי אב"ד דק"ק סיראקיוו נ"י. בראשית בואו לפה יום ערש"ק העבר התפשטה מודעה בעירנו אשר ליום מחרת ידרוש הרב הנ"ל דרוש נכבד בביהכנ"ס החדש המפואר, כשתי שעות אחר הצהריים בש"ק העבר נהרו מכל עבר ופינה אנשים נשים, ועוד טרם הופיע הרב הנ"ל כבר התקבץ ובא קהל גדול בביהכנ"ס.</p> <p>בנעם לשונו פתח דבריו ובמליצות נשגבות החיל להטיף מעניני דיומא על אודות האחדות, כי אין טוב לישראל כ"א לחיות באהבה ואחווה ולהתרחק משנאת חנם והפירוד לבבות השורר בקרבם וזה יהיה להם כלי מלחמתם לנצח את אויבם, ואזי ימצאו המנוחה ומרגוע לנפשם וכן הוכיח בצדק את אחינו ע"ד התלמוד תורה דפה להחזיקה שלא תהיה בלא מנהל ומורה דרך לצעירי הצאן וגם על אודת הכנסת אורחים דרש ג"כ דברי חן וכולם התענגו מאוד לשמע דבריו הנעימים הנאמרים בהשכל ודעת.</p> <p>ואתם אחי בני עירי בכלל ובראש היקר ונדיב לב ר' מאיר נוסבוים מי יתן כי תשמעו לעצת הרב הג' הנ"ל הן מאוד נחוץ לנו בית ת"ת למען חנוך את בנינו על ברכי התורה והיהדות למען לא יהפכו לבוגדים בנו כאשר יגדלו.</p> <p>ובזכות זאת ישלח ה' ברכה בכל מעשה ידיכם ותחיו באשר ועשר כברכת אוהבכם. מ. קאראסן.</p>
---	---

ובזכות זאת ישלח ה' ברכה בכל מעשה ידיכם ותחיו באשר ועשר כברכת אוהבכם.

מ. קאראסן.

ח. תשובת 'הרב הכולל' בהיתר 'מאה רבנים'

בשנת תרנ"ד איקלע לקמי' דהרב ליוואי מקרה בו הי' נצרך 'היתר מאה רבנים' (-במקרים מסוימים אדם מוכרח לישא אשה על אשתו, נגד חרם דרבינו גרשום מאוה"ג, חייב לקבל היתר ממאה רבנים), במכתב זה מביע 'הרב הכולל' את דעתו בנידון.

ב"ה יום ה' ט"ז מרחשון תרנ"ד ניוארק

כבוד הרב הגדול חו"ב כ"ש מוה"ר מאיר צבי הירש נ"י ליוואי הרב דסערקויו

אחדשה"ט

שאלתו בנידן נשתטית להתיר הבעל מבלי עיגון קבלתי, וזה אשר יצא מאתי להלכה, אם באמת חקר כת"ר שהיא שוטה גמורה וכל סימני שוטה ניכרים בה, אזי אחרי ששיג רשיון מחוקי המדינה לישא אשה על אשתו אזי גם אנכי אחתום על האי התירא דהאי גברא, ובאופן שיצטרפו עוד צ"ט רבנים, משלשה מחוזות ואף שהנו"ב והח"ס מצריכין שהמאה רבנים יהי' לכה"פ מוסמכים להוראה, אך מפני שקשה להשיג באמעריקה המדינה קרוב למאה מוסמכים להוראה לזאת יהי' די שיצטרפו לכה"פ מופלגי ולומגי תורה, וישליש מקודם הכתובה והנדוניא ותוס' כתובה במקום בטוח, והגט ימסור ביד שליח להולכה שיתן לה כשתשתפה, אך מפני שרבים מקשים איך יכול לעשות שליח משום דכל מידי שלא מצי עביד לא מצי למשווי שליח, אף ששערי התירוצים לא ננעלו עיין בספרן של צדיקים בב"מ ובח"ס ובמרכבת המשנה בכ"ז יעשה כמו שצוה הנו"ב חאהע"ז סי' ג' והח"ס חאהע"ז סי' י"א בסוף התשובה שהבעל יקבל ע"ע בחומרי נדרים ושבעות שאם תשתפה אשתו יקיים כל דברי חכמי ב"ד אשר יהיו בימים ההם, והוא אם המצא ימצא אז שום טשטוש וכה"ג בגט מחמת אורך הזמן שהי' מעוכב ביד שליח פשיטא ופשיטא שצריך לכתוב אז גט אחר אלא אפילו בלי שום פקפוק כלל נמי מהיות טוב אין הפסד לכתוב גט אחר, אבל אם הזמן בהול יתן לה הבעל בעצמו הגט זה עצמו שנכתב בעת שטיותה, אמנם בהיות הבעל בפנינו לא יתננו השליח, ולא יחזור השליח עתה וימנה שליח עתה, אך אם א"א בכך כגון שהבעל הרחיק נדוד יתננו השליח ליד האשה מטעם זכיה לבעל שלא יכשל בחדרגמ"ה, ואם כה יעשה אז אני חותם את שמי להתירא דהך גברא.

ומפני כי כבד עלי הדבר לכתוב בעצמי צויתי להרב הגמ"ר [...] שיכתוב ואנכי בעה"ח יום עש"ק [...]

יעקב יוסף הרב הכולל

ט. תשובת הרב יצחק אלחנן ספקטור מקאוונא

מכתב הלכתי בהלכות גיטין בו מסכים הרב יצחק אלחנן ספקטור, עם פסקו להתירא. (כתב זה אינו ברור כל צרכו, ויתכן שהפענוח לוקה בטעויות).

כן הנני להשיבו ע"ד שאלתו בגט א' אשר הי' שינוי^[2] בשם אביו אבל שם שהכל קורין לו הי' נכתב כדין ואח"ז נתהווה ספק בגט השני אם הי' תנאי קודם הנתינה או אחר הנתינה והאריך כת"ר להיתר כן הנני מסכים לדעתו להתירא ויכול כת"ר להתירה להנשא קודם שישא הבעל אשה, ומחמת רוב חולשתי אין לי כח לפלפל עמו בארוכה ובענין^[2] זה כתב כת"ר דצריך שניים בעז"ה

ידידו דוש"ת ומברכו ברוב חו"ש והצלחתו

יצחק אלחנן החופ"ק קאוונא

כן הנני להשיבו ע"ד שאלתו בגט א' אשר הי' שינוי^[2] בשם אביו אבל שם שהכל קורין לו הי' נכתב כדין ואח"ז נתהווה ספק בגט השני אם הי' תנאי קודם הנתינה או אחר הנתינה והאריך כת"ר להיתר כן הנני מסכים לדעתו להתירא ויכול כת"ר להתירה להנשא קודם שישא הבעל אשה, ומחמת רוב חולשתי אין לי כח לפלפל עמו בארוכה ובענין^[2] זה כתב כת"ר דצריך שניים בעז"ה

י. תשובה נוספת מהרב יצחק אלחנן

תשובה הלכתית נוספת מהרב יצחק אלחנן, ובית דינו בנוגע לסידור גט ע"י שליח. המכתב נושא את התאריך ה' כסלו תרנ"ג.

בעז"ה יום הרשום מטה פה קאוונא

כבוד ה"ה הרב הג' המפורסם כו' כש"ת אב"ד דק' שארעקוועיעא

אחדש"ה, באה לפנינו האשה חיה ב"ר יעקב מפה אשת האיש טוביה בן אהרן הכהן המתגורר כעת בעירו במדינת אמעריקא והגידה לפנינו שברצונה לקבל גט פטורין מבעלה טוביה בן אהרן הכהן הנ"ל וע"כ אם יבוא הבעל הנ"ל לפני כבוד תורתו וירצה לסדר גט פטורין בעד אשתו חיה ב"ר יעקב הנ"ל יוכל כת"ר בטובו לסדר את הג"פ ושם בעירו יעשה הבעל שליח ראשון והשליח ראשון יעשה לשליח שני את ר' כתריאל ב"ר דוד שלמה סענדראוויל שמש ב"ד דפה קאוונא, והוא ימסור את הג"פ ליד האשה כד"ת, שם האשה הוא כמש"ל חיה ב"ר יעקב ושם הבעל בפה נקרא טוביה בן אהרן הכהן כנ"ל אך אם אולי נשתנה שמו בעירו ייטיב כת"ר לחקור אחר זה, הגט עם ההרשאות יוכל כת"ר בטובו לשלוח עפ"י האדרעסע של מרן הגאון הגדול אב"ד דפה הרשומה מטה, והוא ימסרם ליד השליח שני ר' כתריאל ב"ר דוד שלמה שמש ב"ד דפה קאוונא, וכבוד תורתו יעשה הכל כתורה וכמצוה למען תקנת עגונות וע"כ יספיקו הדברים האלה, והעליון ישפיע שפע טוב על כת"ר כנפשו לטובה ונפשות המיחלים לישועת ישראל במהרה,

הבא עה"ח יום ה' ה' כסלו תרנ"ג קאוונא

נאום יצחק אלחנן החופ"ק

ונאום יצחק במוהרי"ק הכהן זללה"ה אראנאווסקי מו"צ דפ"ק הנ"ל

נאום ישראל ניסן ב"ר חיים יעקב נ"י דומ"צ דפ"ק הנ"ל

ראשי פרקים לחייו של הרב יצחק אלחנן ספקטור

תקע"ז – תקצ"א: נולד בעיר ראש שבמחוז הורדונה (כיום בלרוס) - לאביו רב העיר ר' ישראל איסר (תאריך לידתו לא הי' ידוע בבירור אפילו להגאון בעצמו), בשנותיו הצעירות למד תורה מאביו הגאון. בגיל עשר התייתם מאמו. עם הכנסו לגיל מצות בא בברית הנישואין עם מרת שרה רייזל בת אליעזר יעזערסקי מוולקוביסק.

תקצ"א – תקצ"ז: הי' סמוך על שולחן חותנו, ברוב שנים אלו למד אצל הגאון בנימין דיסקין, ואף קיבל סמיכה ממנו ומהרב אייזיק חבר. **תקצ"ז – תרכ"ד:** שימש ברבנות בערים: זבלין, זרבה, נישוויז, נובהרדוק. **תרכ"ד:** הוכתר כרבה של העיר קאוונא, ובתפקיד זה שימש 32 שנים. עד אשר בכ"א אדר תרנ"ו: נפטר.

חיבר: שו"ת באר יצחק, עין יצחק, נחל יצחק, עץ פרי, מעין יצחק.

הי' לו קשרים טובים עם כ"ק אדמו"ר הרש"ב בעניני הכלל.

קדוה יום הילוס עליה פה קאוונא

בקר ה' הרב ה' המפורסם כול כליט אלמ' דק' שארסקוויט יאזא

אמרי' קאה אפעה האשה חיה קל יסקר עפה אטמ האט טקיה קן אהין הסה
המתאור כשה גמיר דענעם אשארקא והגודה אפעה לעלמה אקמ גא פלורין
עקלה לוקיה קן אהין הסה א וז' אש יקווא הגמל א אפס בקר מתמת וירנה
אמר גא פלורין קדד אטמ חיה קל יסקר א יכא סת' קטובל אסר אור הי' פ'
וש קמיר יטה הגמל לוח האשין והשליח האשין יטה ללוח שט אור ה'
כעסא ק' דוד למה סת' ראון' שש ק' דפה קאוונא, והוא יסמך אור
פז' לוד האשה כד', שפ האשה הוא כש' חיה קל יסקר ושפ הגמל
קדה עקרא לוקיה קן אהין הסה כל זש אש אורי נשמש שון קמיר ונטי'
כמ' לתקור אחר זה, ה'ט ש' ההשאר יכא סת' קטובל ללוח שפ'
האש' ששין הזמ' הזמ' אלמ' דפה הישועה עליה, והוא יסמך
לוד הלוח שט ה' כעסא ק' דוד למה שש ק' דפה קאוונא
וכק' מתמת יטה רב כמורה וכמיה אש' תקמ' אקמ' וז'
יסיקו הדקרו' האלה, והלוח' ולפני שפ' לוק' יא סת' כ'פשו' אטובה
מפיו' הזוחל' לישועה, וז' קיה' הקאשר' וס' ה' כס' אוקמ' קאוונא
ישל אומר החו"ס
עלש יתק' מ'המ' הסת' ז'לה' אש' אש' יז' דסק' ה'
עלש יטכ' ע' א' כ' מ'ע' נ'מ' ד'ת' כ'ל'

יא. תשובה ארוכה מהרב יוסף שטרן

תשובה ארוכה ביותר, מאת הרב יוסף זכרי' שטרן, בעל מחבר שו"ת זכר יהוסף – אשר נכתבה ככל הנראה כמענה אל רשימת הערות בענינים שונים בתורה אשר כתב לו הרב ליוואי, עוד בהיותו בפולין. יש לציין כי תשובה זו נדפסה עם שינויים רבים בשו"ת הנ"ל או"ח סימן קפ"א ורט"ז.

ב"ה יום א' נשא מ' למב"י תרמ"ו שאוועל

החווה"ש לכבוד הרב המאור הגדול חריף ובקי בחדרי תורה וכו' כמו"ה מאיר צבי [??] נ"י ולכא"ל שלום ולברכה.

למאן דלא ידענא ולא חזינא שלמא יהיבנא אברך דק"ק אגוסטאוא [...] הגיעני מכתבו, ואם כי נגד רצוני להשיב בדברים הבלתי נוגעים למעשה אשר המה מדברים שאין להם שיעור ונוגעין למעשה קודם, וכאשר גם בעת בא מכתבו, בא אלי כמה שאלות ממרחקים בענינים הנחוצים למעשה, [...] באשר זה יצא ראשונה מכת"ר במכתבו אלי אמרתי להשיב לו כפי הכבוד בקיצור, ושערי תשובה לעולם פתוחים לפני.

ומה שתמה על באור הגר"א או"ח סי' קצ"ז ס"ב והא גרוגרת פחות מכזית בפ"י דשבת, והא שם מוכח איפכא עכ"ד. וכ"כ התוס' יומא ע"ט ב', וכבר קדמוהו הרצ"ה חיות בהגהותיו לברכות מ"ח ב' שהניח דבריו בצע"ג. אבל בהקדמה לתקלין חדשין הרגיש שהוא טעות הדפוס דמוכח, וצ"ל יותר מכזית, וכוונתו להקשות על המרדכי דדייק מדתני וא' אכל ירק משמע דשוה כדגן, והלא מדאיתא בבב"א אפילו אכל גרוגרת א' משמע יותר מכזית, ומדאר"ח אפי' עלה של ירק משמע אפילו כ"ש, ועכ"פ אין שיעור דכזית וכ"כ בבאור הגר"א סי' תפ"ו סק"א דגרוגרת יותר מכזית ודייק מהא דשבת וכנ"ל. וגם בפאת השולחן הל' שביעית סי' כ"ד ס"ק י"ח הרגיש בזה שהוא טעות הדפוס בסוף דבריו (הובא גם בעליות אלי' בעליית קיר ציון א'), וע' בדמשק אליעזר סי' קצ"ז ס' ב' שלדעתו נתהפך הסידור בדהגר"א וכצ"ל אחר שכ' אבל בשיעורין שוין וג"כ אמרו שם גרוגרת אחת והוא יותר מכזית יעש"ב.

(ב) ובמה שהעיר בח"מ ק"צ ס"ג ס"ק ה' דהרי"ף השמיט מ"ש וכן לענין ממונא דס"ל דאתי' דאדם חשוב אמר, והא רבא ס"ל בהדיא ע"ז ס"ג ב' תן מנה לפלוני ויקנה כל נכסי לך קנה מדין ערב עכ"ד. הנה גם לרמב"ם לא קאי וכן לענין ממונא אלא אדין הראשון וכמ"ש בבאור הגר"א ס"ק ו' דב' בבות האחרונות מדין עבד אין ענין אלא לאשה דאיתקיש קנינם אהדדי יעש"ב. וכיון דאין לנו הכרע בזה לא העתיקו הרי"ף כלל דגם להר"ן בסוגיין דלא מסתבר לי' דקאי אתי' דאדם חשוב משום דרבא מספקא לי' גם י"ל דהא דאב"ע לרבא בהילך מנה ואקדש אני לך ע"כ מיירי ג"כ באדם חשוב ושייך ג"כ על זה דאתא משמי' דרבא לענין ממונא היינו ההיא דרבא ב"מ מ"ז ב' אל ר"ה מדסקרתא כו' אתירוץ דמר זוטרא קאי ע"כ. וע' בע"ז מ"ד ב' אביי אמר כו' שלא בטובת ר"ג כטובת אחרים וע"ש ברש"י.

ובזה י"ל ג"כ הא דמגילה ז' ב' [מחלפי] סעודתי' להדדי ורש"י בשנה האחרת דלא מפרש כפשוטו דפשיטא [...] ע' בשער משפט סימן קכ"ט סק"ב שהשיג על רשד"ם וש"ך [מדברי] רשב"א ר"נ פ"ק דקידושין י"ט ואכמ"ל.

ג) ומ"ש על באור הגר"א יו"ד סי' ס"א [ס"ק ז] במצא טריפה דפטור ממתנות, מחולין קל"ו ב', שלא ציין ג"כ מנדה נ"א א' אין רצוני להאריך בדיוקים כאלו כיון שהביא מקומו לענין מתנות שמפורש ג"כ שאין נוהג בטריפות ואטו כי רוכלא כו' ומאי אולמ' האי דנדה שהוזכר אגב גררא, ואולם בתו' ר"פ הזרוע ק"ל ע"א ד"ה תיתי דהומל"מ כלאים וטריפה יוכיח, ובתוספת רע"א דטריפה בשיגרא דלישנא נקטו, וע' בשו"ת בנין ציון סי' ק' דודאי טריפה פטור ממתנות כדלקמן קל"ו והרמב"ם השמיטו כו' יעש"ב, וכן הקשה בס' לב אריה על חולין, גם בס' תפארת ישראל על משניות הקשה כן וכתב שכוונתם טריפה יוכיח דאצטריך קרא למיפטרה ממתנות מדכתיב מאת זובחי הזבח בספרי שהביא הב"י ביו"ד סי' ס"א ואי נימא דחייב במתנות בנכנסין לדיר להתעשר א"כ בלא"ה פטורה, והאריך ג"כ בדרש"י חולין קל"ו ב' דיליף מדכתיב תתן לו ולא לכלבים וגם על הרי"ף ורמב"ם שהשמיטו הדין דטריפה פטור שהוא תלמוד ערוך לקמן קל"ו ב' ונדה נ"א א', וע"ע בתשובה מאהבה ח"ג סימן שכ"ז, נשאל ג"כ ע"ד התו' ואף די"ל דטעמא דאינו נוהג בטריפה כמ"ש בספרי מאת זובחי הזבח וקאי אליבא דר"ש דשחיטה שאינה ראוי' ל"ש שחיטה אבל לתנא דפליג עלי' דר"ש ס"ל נוהג בטריפה מ"מ הא תנא דמתני' בשיטת ר"ש קיימא וכדמוקי למתני' דאמר הא מני ר"ש היא ורק לר"נ שתמה על הרמב"ם פ"י ה"ז ראשית הגז נוהג בטריפה דסובר דרבינא דאמר ר"ש היא משום דבפלוגתא דר"ש ורבנן היא לא תני לי' וממילא נקטינן דהלכה כרבים וע"ש עוד שהרמב"ם שהשמיט האי דינא דמתנות בטריפה [...] בפ"ט מבכורים ה"ו דשוחט לאכילת כלבים חייב במתנות ולא הוצרך לכתבו והאריך ג"כ ברש"י דנקיט מדכתיב תתן לו ולא לכלבו יעש"ב.

ד) מה שתמה כת"ר על הנוב"י מ"ת חאה"ע סי' קי"א מתו' ב"מ קט"ו ב' ותמורה ז' א' ע' בשו"ת מהר"י הכהן מהד"ת בשער הענינים סי' י"ד שנשאל בזה וכתב לחלק להיכי שלקט לצורך העני והתורה אמרה דהיכי דעשה האיסור בשביל אחר בשוגג פקע האיסור ואינו בכלל דשוגג של ר"ע וממילא י"ל דניחא לי' במה שלקט לצורך העני וע"ש עוד לחלק בלקיטה בשוגג כגון דגוף הלקיטה הוי מעשה דהיתירא ושוב י"ל דניחא לי' דיזכה העני במה שלקט עבורו וי"ל דהוי זכי' בטעות דאלו ידע דאיכא איסורא לא עשה כן ללקט לצורך העני דל"ד לשאר לאוין דבשוגג מ"מ עביד איסורא יעש"ב. וע"ע בשושנת העמקים כלל י"ט שנסתפק לרבא בשוגג אי מהני והתו' ב"מ קט"ו לאביי בשוגג לא מהני היינו משום זכי' בטעות משא"כ היכא דל"ש שום קנין וזכיי', נראה דל"ש ואף שוגג לא מהני ועש"ב לפלפל בדהתו' דב"מ, וע' בספרי זכ"י בתשובה ליומא דף נ"ז ע"ב ד"ה ומה שהשיב כו' ש"ש בזה.

ה) מ"ש כת"ר בישוב הרמב"ם פ"ד מביאת מקדש הלכה ח' שתמה עליו הכ"מ דפוסק דאינו על מצחו אינו מרצה ופוסק טומאה דחוי' בצבור וא"כ תיקשי קושית ר"ש מכה"ג ביו"כ, והעלה ע"פ קוהתו' שם ז' ב' ד"ה מכלל וי"ל דר"י לשי' ביבמות מ"ו ב' דמוכח דס"ל דדנין אפשר משא"א והרמב"ם לשי' בפ"ג מהאיס"ב ה"א ול"ק לדידי' קושית ר"ש מכה"ג עכ"ד.

הנה זה יותר משלשים שנה ששמעתי תי' זה בהיותי בסונוולקן^[2] מחכם מופלג המנוח מ' נחום נאמן ז"ל ממארי מפאליא ומצאתי אח"כ באיזה תשובה שהעיר מזה ואיני זוכר מקומו וגם בספ' פרי יושע לפסחים ע"ז א' תירץ ג"כ ממש כדבריו. וכבר הארכתי בזה לחכם א' בתשובתי בגיטין נ"ד ב' דקאמר כה"ג ביו"כ יוכיח שהקשה ג"כ מהא דהא דאין דנין אפשר משא"א והארכתי ליישב בכמה אופנים.

וע"ע במנחות י"ט א' דאמר דיליף שחיטה מזריקה וכ"ת אין דנין אפשר משא"א, ולפי [דרכו] מאי פריך ר"ש ביומא מכה"ג ביו"כ והא לפי ר"ע אין דנין כו' ואולם במנחות מ"ה ב' בתוס' ד"ה וקרבו כבשים בלא לחם שהביאו פי' הקו' שהרי במזבח לא הי' לחם אלא מן, ולכאו' ר"ע לשיטתי' לקמן פ"ב א' לגבי מעשר דאין דנין אפשר משא"א ורק דר"ש דפליג ע"כ דסובר דנין אפשר משא"א, ואולם התו' לא ניחה להו בהכי שהוא נגד משמעות סוגיא דלעיל י"ט ולזה הוכרח לדחוק ג"כ ביומא ז' ב' בישוב קושיתם דמאי מייתי א"ש ראי' מיו"כ דאאפ"ל על מצחו דהא לר"ש לשיטתו במנחות אין למדין וכנ"ל, ולפי הקו' צריך לדחות דעדיפא לי' לדחויי גם לשאר מ"ד דס"ל בהא כר"ש לגבי וי"ו מוסיף על ענין ראשון וס"ל ג"כ אין דנין אפשר משא"א, גם מה שהקשו התו' במנחות לפי' הקו' מהא דתגרי עכו"ם מוכרין להן ביומא ע"ה, יש לדחות ג"כ דלר"ע בסוגיא דהתם דלא ס"ל לחם שנבלע ברמ"ח אברים וא"כ לא ס"ל הא דר' ישמעאל שתגרי או"ה מוכרין להן יע"ש ובחידושי הש"ס להגרי"ב משש"ב. וע' רמב"ן דברים סו"פ תבא סי' כ"ט ה' בפסוק לחם לא אכלתם יעש"ב. וע' בקנאת סופרים מהגרש"ק סו"ס א' בהשמטות לשו"ת טוב טעם ודעת תנינא בד"ה והנה העיר כו' דפלוגתא דר"י ור"ש אי דרשינן טעמא דקרא דאז דנין אפשר משא"א ואי לא דרשינן טעמד"ק דנין אפשר משא"א וא"כ מוכח דר"א ס"ל כר"י דלא דריש טעמא דקרא עכ"ל, ולפ"ז הי' ניחא ג"כ דדריש טעמא דקרא לשיטתי' במנחות י"ט א' דמוקמינן [...] דסובר ג"כ אין דנין אפשר משא"א וכנ"ל ור' יודה דלא דריש טעמי' דקרא אזיל ג"כ לשיטתו ביבמות מ"ו ב' דס"ל דנין אפשר משא"א, ומזה הי' מוכח ג"כ דלא כהבנת מעל' בתירוף בהא דיומא ז' וכנ"ל. ואלם בטוטו"ד שם מסיים אך הראשונים כתבו דאף לר"י היכי דמסתבר דרשינן טעמי' דקרא עכ"ל עש"ב, ולפ"ז יהי' קשה מיבמות מ"ו ב' דלר"י דנין אפשר משא"א וע"כ דלא תליא פלוגתייהו בהם. והנה סתם דבריו בשם הראשונים וגם לא בא מבואר כל צרכו ואמנם מצאתי במרדכי סו"פ הגוזל קמא אות קלח, מפ"מ אמרה תורה מב"מ ישבע תימא והלא רבנן דרשו טעמא דקרא י"ל דהכא דדבר תורה הוא אפי' רבנן דר"ש כי אמרינן בריש סוטה מפ"מ האמינה תורה עד אחד בעדות סוטה מהו, וכן בר"פ הנשרפין מפ"מ לא נאמר יד בברזל והכ"נ הואיל וכו"ה למה ישבע במב"מ כו' ומשני אין זה מיגו כו' עש"ב, וע' תו' קידושין ס"ח סע"ב ד"ה הניחא לר"ש ועשו"ת מקום שמואל סי' ל"ב ברמב"ם בפ"י המשנה פ' המקבל קט"ו שכ' ואסור לחבול האלמנה משום חשד כשתתעכב אצל הממשכן אותה בשביל המשכון שלה ולפיכך השוה בדבר העני' והעשירה [...] דא"כ גם ר"י דריש טעמא דקרא אלא שנותן טעם אחר לא כטעם ר"ש ומש"ה ס"ל אפי' עשירה אין ממשכנין, וע"ש ע"פ התו' סוטה י"ד סע"א בד"ה כדי ליגעה ול"ש לומר דריש טעמא דקרא כו' קרא סתמא כתיב וכולל, ואנו דורשין טעמו כו' וקאמר ר"ש טעמי' דקרא שאתה משיאה ש"ר וקאמר עני' אין ממשכנין והיינו דלר"ש דדריש טעמי' דקרא לסתור פשטות המקרא ולהראות דאינו דוקא, אבל ר"י לא דריש טד"ק לסתור סתירת המקרא דבין עני' ובין עשירה במשמע אבל דורש טעם שמחזיק סתימת המקרא דמשום חדש כו' והאריך עפ"ז בישוב השגת הראב"ד והרא"ש ומ"מ בפ"ג ממלוה

ולוה וכן משיג על הסמ"ע וש"ך שבדו טעם מלבם דאין ממשכנין וחילקו בין אלמנה לגרושה ובתולה לטעם הרמב"ם יעש"ב.

וע"ע בשו"ת שיבת ציון סי' צ"ח בד"ה ומה שכתב כו' שדבריו עולים בסגנון זה וע' בשו"ת בשמים ראש סי' מ"ד וע"ש בכסא דהרסנא ס"ס ס"ד וע' שו"ת חוות יאיר סי' קל"ט ובהשמטות לסי' ק"צ בדה"ס ר"ד רס"ח ובהגהות נחלת יעקב ח"ב לשבת ד' ובשו"ת חסד לאברהם חיו"ד סי' פ"ה ובסי' קכ"ז דף קכ"ח ע"א וחאה"ע סי' כ"ה וכן העלה בשו"ת חס"ת חיו"ד סי' רנ"ד,

ולא משמע כן בקידושין ס"ח ב' הניחא לר"ש כו' והא להחמיר הוא וגם בס' איל המלואים ס' ע"ד אות ד' הניחו בצ"ע ועשו"ת ח"ס חא"ה סי' ס"ח וע"ש עוד בסי' ק' ובסתירה דהרמב"ם דבפי"ב מאיס"ב ובהל' נדרים פי"ב פוסק כר"ש ובפ"ג דמלוה ופ"ד מע"ז ופ"ג מהל' מלכים כרבנן, ועי"ש במל"מ ולח"מ רפ"ג דמלוה ובתוי"ט יבמות פ"ב מ"ה וע' בארעא דרבנן אות א' ס"ב ובקשות מיושב לכריתות כ"ז ובשו"מ רביעאה ח"ג סי' ע"א ובתפארת ארי' הל' תפילין סי' כ"ט ר"פ י"ד ובשו"ת עמודי אור סי' ע"ד אות ט' ואכמ"ל יותר בפרטות ובעיקר דברי כ"ת בהרמב"ם ע' באר שבע פ"ק דהוריות ו' ע"ב בהא דפריך שם ובתמורה ט"ז ב' וכי דנין אפשר משא"א דהיכי דיליף במ"מ לכ"ע אין דנין ובהיקש איכא פלוגתא דתנאי וממילא ליכא ליתלי בפלוגתא דר"י ור"ש וכנ"ל. ובחי' ריטב"א מכות ה' א' דלאביי אין דנין אפשר משא"א בג"ש אלא במה מצינו וזה נגד התו' יבמות מ"ו וגם דהא חזינן דגם בק"ו אין דנין וצ"ל לשיטתו דג"ש עדיך דיש לו קבלה מרבותיו משא"כ בק"ו דשמא יש פירכא, ובלא"ה אין לו דמיון להא דיבמות דלא יליף מאמהות דא"א למול וכפרש"י ועתו' ב"ק פ"ח א' ד"ה שכן, וכן בפסח דורות שבא מן החולין וכפרש"י דאכתי מעשר לא הוה וכן בהא דלא ילפי ב"ש מברייתו ש"ע בפ"ו דיבמות ר"ד ס"ב וכפרש"י אבל בציץ לגבי כה"ג ביו"כ דמעכב מלבוא בבגדי זהב מצד הציווי ומ"מ מרצה וא"כ אדרבא נילף מינה מדלא התירה התורה לבוא בפנים בציץ ואף שבא לרצות, אלא דבמנחות י"ט דבעי לדחויי ק"ו דשחיטה מזריקה דעיקר כפרה בבעלים וכפרש"י דלא אפשר זריקה בבעלים דכתיב וזרקו בני אהרן, ואולם בירו' יומא פ"ר סוף הלכה ב' אית תניי תני ואפי' בזויתץ יע"ש במה"פ בישוב הרמב"ם דפוסק כו' יוסי דלקמן כו' והא דמקשה ר"ש כה"ג ביו"כ יוכיח ע"כ בלא"ה לאו קושיא דשאני כה"ג ביו"כ שאאפ"ל על מצחו וכמו שדקדקו התו' ד"ה מכלל דר"ש ושאני יו"כ דאא"פ בענין אחר אלא למאי דאית לי' לר"י הותרה בצבור הלכך משני לי' הנח כו' ובזה אין הלכה כר"י דר"מ ור"י פליגי וס"ל דחוי' כו', וע' במה"פ ירו' חגיגה פ"ב סוף הלכה ד' מש"ש בדהרמב"ם ועתו' חגיגה י"ח א',

ובתשובת לחיו"ד הארכתי עוד בישוב דהרמב"ם דהנה האחרונים הרגישו דהאיך משכחת כלל טומאה ביו"כ דהא דם אין מכשיר ולא טמא וחובת [...] דרבנן לשיטת הרמב"ם ועצים ולבונה דרבנן וע' רמב"ם פ"ו מאיסורי מזבח, וא"ל כשהיתה עוברת בנהר ועדיין משקה טופח עלי' כחולין ופסחים כ' ע"א יעש"ב ובמפרשים.

ואולם ע' בקצה"ח סי' ת"ו דלכן אמר פרה של זבחי שלמים דבלא"ה אינו מכשיר כלל דהא בעינן דעת בעלים יעש"ב וא"כ ביו"כ ליכא שלמים כלל, ורק עפמ"ש הרשב"א בחידושין לחולין ל"א שהר' דהכשיר מועיל ע"פ רצון אחר מפרה דג"כ קרינן עובד דומה דעבד כמו יותן דומיא דיתן ומ"מ מועיל מלאכה באחר,

ועתו' ב"ק צ"ח א' וב"מ ל' ע"א וכפה"נ דהכ"מ ר"פ י"ב מהט"א לחלק בין פרה דמלאכה שאנו מדמין דהוי רק מחשבה גרידא ואין סברא שיועיל מחשבה גרידא של אחרים, וא"כ למאי דס"ל דהכשר בעינן מעשה מועיל ג"כ בשל אחרים וא"כ ר' יודה לשיטתי' מכשירין פ"ג דבעי מעשה בהכשר א"כ יש חשש טומ"א גם בשל גבוה כגון שהעבירה בנה ומשקה טופח עליו, אבל לפמ"ש הרמב"ם דמועיל מחשבה א"כ ליכא חשש טומא כלל ול"ק לדידי' כה"ג ביו"כ יוכיח ובז"מ ברמב"ם דאין הציץ מרצה אא"כ עודהו על מצחו וטומאה דחוי',

ורק ע"ד הקצה"ח הנ"ל יש להעיר דמה יעשה במעש"ש לדר"מ דס"ל ממון גבוה הוא וא"כ לא מהני לדידי' הכשר והלא בפ"ב דמעש"ש מ"ד בפלוגתא דב"ש וב"ה ע' ר"ש בשם התוספתא בכרשיני' מעש"ש שפין בטומאה, והאיך אפשר לדידי' הכרש, ועכ"ק כיון שעושה לטובת הענין הוי כמו שליחות וכהני שד"ר הן והכשרון הכשר וכן מעש"ש לדר"מ,

וכן מוכרח לומר למ"ד בזבחים ק"א א' דחטאת דאהרן מפני טומאה נשרפת והרי דמהני הכשר גם בקו', ועתו' יומא ז' ב' ד"ה מכלל כו' וי"ל דסבר כר"י בהא דאין עודהו על מצחו אינו מרצה. והארכת הרבה בחידושי וראיתי ל[.....]והאריך [...].

ומה¹ שהקשה כת"ר על הפמ"ג בשער התערובות שנסתפק בח"ש ע"י תערובות, דלרמב"ם אינו אלא דרבנן מחולין צ"ח א' בפלגא דזיתא דנפל בדיקולא דבשרא דפריך והאר"י ח"ש אסור מה"ת, וע' בסו"ס עמק הלכה בחיו"ד שנשאל ג"כ בזה וע"ע בס' תנא תוספאה לסדר קדשים בראש הס' בהשמטה למעילה פ"א שהעיר ג"כ מזה על הרמב"ם פ"א מהל' חמץ ה"ז שכ' האוכל חמץ עצמו דמבואר דבתערובות ליכא דין ח"ש יע"ש שהאריך בישוב זה, וע' בר"ש פ"ב דטוב"י מ"ג שכ' להדיא דח"ש אינו אסור בתערובות והקשה מהא דחולין צ"ח א' ועוד האר"י דח"ש אסור מה"ת והא הוי ח"ש וע"י תערובות והוא רק דרבנן וע' בשו"ת חת"ס חיו"ד ס' י' פ"ה משש"ב. וע' בס' ש' ערי שמחה בפתח השער בסופו ובסוף ח"ב שהאריך לפלפל בדין ח"ש ע"י תערובות ובישוב קושית האחרונים ע"י הר"ר יקיר, וע"ש בפתח השער דלפי האמת דהמל"א לא הוי לר"ש המל"א דאי לא אמרינן המל"א לא הי' לוקה אכ"ש בצירוף, יעש"ב. וע' לא"ז מהרש"א פסחים מ"ד ב' בד"ה לענין חמץ כו' כמו כן דר"א דח"ש ע"י תערובות שרי וע' בצל"ח בפסחים בסוגיא דמשכח וע' בשו"ת מנחת עני חיו"ד ס"ח אות ה' משש"ב וע' בשו"ת שו"מ תנינא ח"ג ס' קי"ד בד"ה ובזה יש מקום כו' וע"ע שו"מ תליתאה ח"ב ס' ע"א שנשאל על התו' שבועות כ"ב ד"ה אהתירא דרב אשי מסתמא כר"י ס"ל דח"ש אסור מה"ת הוא בהדיא ארא"ש בחולין צ"ח א' ועוד האר"י דח"ש אסור מה"ת, די"ל לרש"י שם צ"ח דר"י דאמר ח"ש אסור מה"ת מכל חלב די"ל דח"ש אינו אסור בתערובות דל"ש חזי לאטרופי ולכן בחלב דהוא נקרא בכל חלב אין בח"ש ע"י תערובות אסור,

וכן העיר בדברי דוד [נחלת דוד] סוף ח"א [פסחים] בשיטת טעם כעיקר להקשות מזה על הרמב"ם פ"א מחמץ ה"ז דבתערובות ליכא איסור חצי שיעור מה"ת, ודחה זה. ובתנא תוספאה

¹ מכאן עד ו' - מסיבות טכניות לא הושלם פענוחה מן הכת"י, והובא כאן חלקה בלבד מכפי שהודפס בשו"ת זכר יהוסף. כמו"כ לא ברור היכן הוא מקומה של הערה זו במכתב, שכן כל ההערות נמנו במספר אותיות, והערה ו' נגמרת עם סוף המכתב.

לקדשים בהתחלת ספרו בהשמטה למעילה פ"א האריך ליישב זה בדרך פלפול, ובשו"ת מנחה בלולה למהר"ש מסלאנים דף כ' סע"ב מתרץ במורווח.

ולכולם אשתמיט להו הר"ש פ"ב מטבול יום מ"ג שהעיר בזה, ועי' רש"א פסחים ריש דף מ"ד והארכתני שם בהגהותי ובחולין ק"ח ב'. וכן העיר על הפמ"ג בשו"ת חמדת שלמה חיו"ד סי' י"ד ודחה ראייה זו. וכן תמה בשואל ומשיב תנינא ח"ג סי' קי"ד ד"ה ובזה יש מקום, וע"ש בתליתאה ח"ב סי' ר"ג על הפמ"ג שלא מצא לאחד הראשונים שדברו בזה, וע"ש בסי' ר"ב, וע"ש בסי' ע"א בישוב התוס' שבועות כ"ב ע"ב ד"ה אהתירא מחולין צ"ח א' דלדהדיא דרב אשי כר"י ס"ל, ובתנינא ח"ג סי' קי"ד ד"ה ובזה בדף מ"ט ע"ב, ובשו"ת בן יהודה סי' נ"ז ד"ה אכן, וכן הרגיש בזה בתנא תוספאה הנ"ל בהשמטה למעילה. ועי' בר"ן ר"פ אלו עוברין [יג, א מדפי הרי"ף] דמהאי טעמא תערובות חמץ דאורייתא דכל שלא נתבטל לגמרי אוכל חצי שיעור, ובשער שמחה סוף הפתיחה עהר"ר יקיר שתמהו ג"כ מחולין צ"ח א', יע"ש בישוב זה, וע"ש בסוף (ח"ב) [הספר].

(ו) ומה שהאריך בישוב קושית הטורי אבן בחגיגה ו' מהא דר"א בפסחים ח' ב' וכתב דהא קושית הגמ' וכי מאחר דאפילו בחזרה כו', י"ל דמלתא דאתיא בק"ו טוכל"ק וא"כ לא מייתר קרא למי שאין לו קרקע. וקשר חבל בחבל בדרך פלפול דלמ"ד דלא אמרינן ד"ת כלב"א יסבור כמ"ד מילתא דאתיא בק"ו כו', ובחולין קל"ב א' דר"א סבר דצריך קרא לחלק והרי ר"א שמותי ומסתמא ס"ל כמו לב"ש הכי דמצרכי לר"א לחלק וע"כ דסברי כמ"ד דל"א ד"ת כלב"א וממילא ס"ל ג"כ דמילתא דאתיא בק"ו, וליכא יתורא למידרש דר"א, ובזה פלפל ג"כ בישוב קושית הצל"ח ונוב"י וט"א במה שהשמיט הרמב"ם הדין דמי שאין לו קרקע פטור לעלות לרגל, עכת"ד בקצרה.

וגם לפי דרכו לא הוצרך לטרוח לפי דרכו דלר"א אמרינן מילתא דאתיא בק"ו כו' ממה דמצריך קרא לחלק וע"כ דל"א ד"ת כלב"א, ולדידי' אמרינן מילתא דאתיא בק"ו, והא ר"א אית לי' להדיא בפסחים ע"ז ב' דלדידיה אמרינן מלתא דאתיא בק"ו טרח וכל"ק ע"ש.

[וע' חולין ע"ט ב' דמספק"ל לר"א אי חוששין לזרע האב וכאו' הא כיון דלר"א צריך קרא לחלק כדלקמן רל"ב א' וממילא הלכה בחנני' דחוששין לזרע האב כיון דמיותר אותו דלחלק לא צריך קרא וע' באו"ח בפתיחה לקידושין אות י"ח שהעיר על מ"ש הרשב"א מה שמקשים אליבא דר' דיליף ביאה מובעלה נימא עד דמקדש והד"ב דר' סובר כר' יונתן דאי לא כתיב יחדיו או הא או הא אמר קרא והקשה דא"כ מאי מספק"ל לר"א אי חוששין והא ר"א מתלמידי ב"ש ערש"י נדה ו' ב' ותו' ביצה לד"ב ד"ה ואומר וכיון שב"ש סובר כר' יונתן ממילא הלכה כחנני' עש"ב ובאחר"ה ולא העיר מלקמן קל"ב דלר"א גופי' ס"ל לחלק וכנ"ל ואכמ"ל].

וכן מצאתי בס' באר אברהם בחי' לחגיגה ו' א' שכתב לדחות בזה קושית הט"א, דהא דאמר וכי מאחר כו' לכדר"א לא אזלא רק אליבא דר"י בפכ"צ דלא אמרינן דאתיא בק"ו טרח וכל"ק בדאיכא למידרש, אבל לר"א דלא דריש לי' והכ"נ לב"ש דהא ר"א מתלמידי ב"ש כתו' שבת ק"ל ע"ב וביצה ל"ד ב' דרמי מדב"ש ור"א אהדדי, ושוב הקשה לנפשי' מביצה ז' ב' טעמי' דב"ש לכתוב חמץ ול"ב שאור ולא אמרינן דטרח וכת' שאור אף דאתיא בק"ו מחמץ, ונדחק לדחות יע"ש ב' ובחי' לביצה שם.

ובס' ענף יושע בחידושיו לשבת קל"א ב' דחה ג"כ בזה קושית החת"ס חא"ח סי' קכ"ד לתו' פסחים ג' ב' דמי שאין לו קרקע פטור מפסח כמו מהראי' א"כ למה מכשירי פסח דוחין שבת לר"א בפא"ד והא לר"א בידו להפקיר הקרקע, וכשבת קל"א ב' לגבי ציצית ומזוזה, דלפ"ז ליתא דהא לר"א דל"ל דר' אמי גם בראי' לא מיפטר באין לו קרקע.

וע"ע בספרו פרי יושע פסחים בחידושיו ח' ב' שדחה ג"כ בזה קושיתם שהשמיט הרמב"ם הא דר' אמי, דלר"א דטרח וכל"ק ואפי' באיכא למידרש לא מיותר הך קרא לכדר"א וכנ"ל.

ואולם להצל"ח בפסחים ע"ז ב' דגם ר"א מודה דכולי קראי לא אמרינן טרח וכל"ק באיכא למידרש, אלא הכא דבלא"ה אצטריך להאי והדם ישפך בדם אע"פ שאין בשר כתב ג"כ והבשר תאכל להורות שאין הבשר נותר אף דאתיא בק"ו, אבל לומר דכולי קרא רק לדבר דאתיא בק"ו גם ר"א מודה לא אמרינן כן, ותי' בזה קושית רש"א ע"ש. וממילא נסתר ג"כ תירוץ דלר"א לא שמעינן הא דר' אמי, דהא לא אמרינן דטרח וכל"ק באיכא למידרש רק בהאי פלוגתא דר"א ור"י ול"א דכולי קרא היכא דאתיא בק"ו. ובלאו הכי י"ל דהש"ס נקיט קושטא דמלתא דהוי ידעינן בק"ו דחזרה אבל באמת י"ל דר' אמי מפיק מפשטי' דקרא בארצך גם אי לא מייתר כלל. וע"ש בס' פרי יושע שתמה מזה על חי' רשב"א שבת קל"ב דר"א ס"ל דמכשירי מילה דוחה שבת דס"ל דהא דמילה דוחה בק"ו מצורע ואף דלר"ע דאתיא בק"ו טרח וכל"ק ולהנ"ל ניחא, ודחה בזה ג"כ [..].

ובלאו הכי אין זה כלל מוחלט למירמי מב"ש אדר"א, דהא בפלוגתא דדנין אפשר משא"א ע"כ דפליג ר"א ארב"ש יבמות ר"ד ס"ב, ורק יש לחלק היכי דלא שכיח או שלא היה הליווי עדיין להיכי שלא הי' כלל במציאות.

ועכ"פ נדחה דברי הבאר אברהם דכולי קרא כיון דאיכא למידרש לכ"ע ל"א דטרח וכל"ק, ור"א לא פליד על ר"מ היכי דכולי קרא מיותר וכצל"ח [וע"כ דהתורה לא סמכה על הק"ו וכמ"ש במדות אהרן פ"ב חי"ג בטעם דאין עמה"ד הואיל ואדם דן ק"ו מעצמו ולכך לא ניתן לדון ד"נ אולי יש צד איזה פירכא לסתור הק"ו, ועי' בשו"ת נוב"י מ"ת חח"מ סי' ס' בהג"ה מבהמ"ח], וגם התם י"ל דלא פליג רק דטפי מסתבר לי' דפשטיה דקרא דדם זבחיך ישפך בכל גווי ואם יש בשר הבשר תאכל משיזרק הדם, וכן סוגיא דגמ' בקידושין ד' ב' ובחולין קי"ח ב', וכה"ג בפסחים כ"ד ב' ובכורות ו' ע"ב דבדאיכא למידרש לא מוקמינן בלאוי יתירי, ועתו' חגיגה י' ע"ב ותו' סוטה ג', א' ד"ה לא נשנית.

וי"ל ג"כ דר"א שמותי קאי בשיטת ב"ש דב' כתובים הבכ"א מלמדין ולכן ס"ל דטרח וכל"ק, ועי' בחו"י חדש באור החוזר דף קי"ב ע"א מבן המחבר דגבי ג' כתובים אין מלמדין לכ"ע, דכשבא יתור דרשה י"ל דאתיא בק"ו טרח וכל"ק, משא"כ בב' כתובים, וכרש"ל בסוגיא דמ"ע שהזמ"ג והכי נמי גמי אם אינו ענין תמה רש"ל בסנהדרין מ' אף שזה ג"כ א' ממדות הנדרשות מ"מ י"ל דשמא יש איזה צד לסתור הלימוד. ועי' במל"מ פ"ד מהל' נערה ה"א בסוף הענין ד"ה גרסינן ובספרי זכ"י שבת קל"א בהג"ה.

ואולם מה שהבין כת"ר דהך דסברא דאתיא בק"ו טרח וכל"ק תליא בפלוגתא דדברה תורה כלב"א, זה נגד מה שמפורש בכל הש"ס בלי שום חולק וכן לר"י בדאיכא למידרש התם, ועיקר היסוד שלו מהא דב"מ צ"ד ב' דלמ"ד דברה תורה כלב"א לא ידעינן רק מק"ו ואידך סובר אף דאתיא בק"ו טרח וכל"ק, וע"ש בתוס' ד"ה אלא כו' וכיון דלא מסתבר להם לרבות אבידה כיון דכתיב בלשון

גניבה, וממילא ניחא טפי לדידי' לומר בהא ד"ת כלב"א וגניבה ידעינן מק"ו ולא לאוקמי קרא באבידה ולומר דטרח וכל"ק, כיון דאינו במשמעות הפסוק. ואינו ענין להא דר' אמי בפסחים דבזה שפיר י"ל גם למ"ד דברה תורה כלב"א דטרח וכל"ק, כיון דהוא במשמעות הפסוק.

וע"ע בתו' ב"מ לא ב' וכתובות ס"ז ב' ובח"א ברכות מ' ע"א ד"ה אם שמוע בישן כו' ובח"א תענית ט' א' עשר תעשר וע' תו' סוטה כ"ה ב' דמאן דס"ל ד"ת כלב"א מודה בכל היכי דאיכא למידרש דרשינן ומאן דלית לי' ד"ת כלב"א אין כח להוציא יתור הלשון ממשמעות, דדברה תורה כלב"א פי' ד[.] איכא למידרש [..], וע' ריטב"א יבמות ע' א' וע' ר"נ נדרים ג' א' ד"ה הניחא ורא"ם ר"פ לך וע' סנהדרין פ"ה ב' דלר' יונתן לא דרשינן איש איש דדברה תורה כלב"א, היינו כיון דמרבינן בלאו הכי ממקלל אביו דמשפטים לרבות בת טומטום וא"כ ממילא לא שייך לדרוש קרא דאיש איש.

ומסולק קושית המל"מ רפ"ה מממרים דבסוטה כ"ד א' אף ר' יונתן דריש איש איש לרבות אשת חרש ול"א ד"ת כלב"א, דלא מפיק ליה מקרא אחר דאיכא למידרש וכנ"ל.

וממילא נסתר ג"כ מה שתלה מעלתו דמאן דס"ל לחלק ע"כ סובר דל"א ד"ת כלב"א, דהא גם למ"ד דצריך קרא אחרינא לחלק ס"ל דד"ת כלב"א, רק דמ"מ לדידי' לא מוכחי קראי כיון דאיכא למידרשי' וליכא פלוגתא בהא דר' יאשיה ור' יונתן בסנהדרין פ"ה לגבי האי דרשה דד"ת כלב"א רק אי מייתר קרא לדרשו להכי דלר' יונתן לא מסתבר לרבות דידעינן בלאו הכי. וע' בשו"ת חוות יאיר סי' קל"ט במ"ש התו' ב"מ ל"ח ב' דהיכא דמבואר לא דרשינן נגד פשטא דקרא רק אמרינן ד"ת כלב"א, שהתו' לא כתבו זה רק אליבא דראב"ע ור"ש היינו במקום המבואר שקדוקא לא דרבינן לרבות יותר על המבואר רק ד"ת כלב"א אבל אין קיי"ל בכל אופן לדרוש אף להוסיף יותר על המבואר, ולכן לא קיי"ל שם כראב"ע ור"ש עכ"ל, והרי להתו' דר"ש לא פליג רק בהני תרתי הענקה ועבוט דמוכחי קראי דדברה תורה כלב"א ומ"מ פוסק הרמב"ם פ"ז ממת"ע הי"ג ופ"ג מעבדים הי"ד דדריש להני קראי וע' פ"ו מדעות ה"ז ובמל"מ שהאריך. ובשו"ת שם ארי' חיו"ד סי' סא דאפי' למ"ד דלא אמרינן ד"ת כלב"א היינו היכא דאיכא למידרש אבל היכי למידרש מידו וע"כ צ"ל ד"ת כלשון ב"א ומיישב בזה הרמב"ם שפוסק דמצורע במימי חלוטו מותר, וע"כ דסובר ד"ת כלב"א דאל"כ תשלח ל"ל כקושית הש"ס בחולין קמ"א, ואף דבפ"ג מעבדים פוסק כמ"ד דל"א ד"ת כלב"א בעלמא מ"מ כיון דליכא למידרש מידי מתשלח וע"כ אמרינן ד"ת כלב"א עכ"ד.

ובזה נסתר ג"כ מ"ש להוכיח לפי דרכו דהרמב"ם סובר דאי עביד מהני, למאי דפוסק כר' יאשיה וכמל"מ פ"ג מגרושין וע"כ דסובר דצריך קרא לחלק ולדידי' ל"א ד"ת כלשון ב"א, דלפמש"ל ע"כ גם לר' יאשיה י"ל דד"ת כלב"א היכי דמייתי קרא לדרשו להכי, וגם בדהרמב"ם לא ס"ל דל"א ד"ת כלשון ב"א היכי דליכא מידי למידרש וכו'.

ובלא"ה ע' בדו"ח במערכה י"א במסכת סוכה דלדינא מהראוי דהוי ספיקא דדינא באי עביד ל"מ למה דקיי"ל דאו"ב בזכרים הוי ספק וע"כ דמספקינן אי הלכה כר' יאשיה או כר' יונתן והאריך בישוב פסקי הרמב"ם.

גם בעיקר הנחת כ"ת בישוב דהרמב"ם שהשמיט הא דמי שאין לו קרקע לב"ש דלא אמרינן ד"ת כלשון ב"א ע' בנדה ל"ד ב' דדרשי לזכר כל שהוא זכר וע"כ דס"ל כדלעיל ל"ב ע"ב א"כ מה ת"ל איש איש דברה תורה כלב"א, וכמ"ש במה"ר ח"ב ערך ד"ת כלשון ב"א סי' י"ג, וע"ש עוד בסי' יוד ובח"א ערך כל מילי דא"ר לא תעביד בסי' ו'.

ובישוב הרמב"ם שהשמיט הא דר' אמי כבר הארכתי הרבה וגם בכתבי בני המנוח זצ"ל נמצא בזה תשובה ארוכה על כמה בויגין וקשה עלי ולטורח להאריך יותר במה שדשו בו רבים.

ובזה אחתום ואומר שלום לו ולכל אשר אתו שלום בלי [...] והנני נכון לתשובתו בכל עת בל"נ אי"ה בהיותו נוגע להלכה למעשה ובאיזה ספק מחודש אשר זה תכלית בתשובות,

יוסף זכרי' בלא"א הרב מו"ה נתן שטערן ז"ל החופ"ק

מפאת איזה סיבה נתעכב המכתב בפה אחר כתיבתו אשר לא הניחו אותו תיכף על הפאזט

אברך או אב"ד?

כמו שצויין בפתיח, תשובה זו כבר נדפסה במהדו"ב שלה בשו"ת זכר יהוסף. כפי הנראה בעל השו"ת עבר על תשובותיות וערך אותן מחדש עבור ספרו. הנה בהקדמה לתשובה זו סי' קפא, כותב:

"בשנת תרמ"ט יום א נשא מ' למב"י הגיעני כמה שאלות מא' שחתם עצמו בשמו מאיר צבי אב"ד דאנוסטאיוא וכן הניח רשום בקאנווערט מאדרעס [במעטפה מהכתובת] שלו, ונפלאתי אשר כל הערותיו כמעט שאולים בידו מספרים שקדמוהו, ולבסוף נודע לי שאברך א' משם הטעה אותי לחתום בשם אב"ד כדי להשיבו, והזכרתי זה להיות למשל כמה צריכים להיות מתום שלא למהר להשיב במרחק מהבלתי נודע בשם רק בחתימתו".

ויש לציין, שבכת"י המכתב שלפנינו, שהוא המהדו"ק, ניכר שתיבת "אברך" שבתחילת המכתב נוסף אח"כ, ובכתב מודגש יותר, וכנראה תיקן זאת על פני מה שהיה כתוב "אב"ד ק"ק" ל"אברך ק"ק". אמנם יש מקום לעיין עדיין, שכן מכתב זה ה' אצל הרב ליוואי, ואיך ה' באפשרותו לשנות המכתב (אף שככל הנראה ה' לפניו בשעה שכתבו מחדש).

עוד יש לציין בנוגע לטענתו אשר רוב הערות הרב ליוואי כבר נמצאים בספרים אחרים: מקריאה קצרה בספריו של הזכ"י ניכר בקיאותו הנדירה בכל ספרות האחרונים, וברור שעבור בקי שכמהו יוכל למצוא כל קושיא באיזה ספר, אך אין זה מוכיח שההערות נלקחו מספרים אלו.

החשוב מכל הוא שבפשטות הרב ליוואי לא ה' כ"א אברך רך בשנים בעירו שבפולין, בן י"ז שנה בלבד, אף שוודאי ה' ת"ח גדול.

לזכות

החתן התמים דוד אלי' משה

והכלה חי' מושקא

שי' אסטער

שיזכו להקים בית נאמן בישראל על יסודי התורה

והמצוה כפי שמוארים במאור שבתורה זוהי תורת

החסידות